
Souhrnná teritoriální informace Brazílie

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Brasílii ke dni 11.10.2011

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

---

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Repúblika Federativa do Brasil
- Brazilská federativní republika - BFR

1.2. Rozloha

- 8 511 965 km²

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

Počet obyvatel:

- 192,4 mil. (2011)

Hustota obyvatelstva:

- 23 obyvatel / km²

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva:

- 55 %

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva:

- 0,9 %

Složení obyvatelstva:

- ženy 50,5 %
- muži 49,5 %

Podíl obyvatelstva:

- 0 - 14 let: 30 %
- 15 - 60 let: 61,4 %
- nad 60 let: 8,6 %

1.5. Národnostní složení

Brazilci - 49 % evropského původu, 43 % míšeného původu, 7 % afrického původu, 0,5 % asijského původu, 0,5 % původní indiánské obyvatelstvo.

1.6. Náboženské složení

Křesťanství 90 % (katolíci 74 %, protestanti 15 %, novodobé křesťanské církve 1 %), ostatní náboženství 3 % (tradiční africké 0,5 %), bez vyznání 7 %.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Úřední jazyk:

- portugalština

Ostatní nejčastěji používané jazyky:

- španělština
- angličtina

Španělština je srozumitelná z důvodu příbuznosti s portugalštinou a komunikace s okolními latinskoamerickými státy. Angličtina je do určité míry rozšířena v obchodních kruzích a mezi mládeží. Znalost cizích jazyků je však celkově minimální.

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

BFR tvoří 26 států a 1 federální distrikt s hlavním městem Brasília. Státy: Acre (AC), Alagoas (AL), Amapá (AP), Amazonas (AM), Bahia (BA), Ceará (CE), Distrito Federal (DF), Espírito Santo (ES), Goiás (GO), Maranhão (MA), Mato Grosso (MT), Mato Grosso do Sul (MS), Minas Gerais (MG), Pará (PA), Paraíba (PB), Paraná (PR), Pernambuco (PE), Piauí (PI), Rio de Janeiro (RJ), Rio Grande do Norte (RN), Rio Grande do Sul (RS), Rondônia (RO), Roraima (RR), Santa Catarina (SC), São Paulo (SP), Sergipe (SE), Tocantins (TO).

Největší města, počet obyvatel:

- São Paulo (SP) 11 mil., metropolitní oblast 20,0 mil.
- Rio de Janeiro (RJ) 6,1 mil., metropolitní oblast 14,3 mil.
- Salvador (BA) 2,9 mil., metropolitní oblast 3,5 mil.
- Brasília (DF) 2,6 mil., metropolitní oblast 3,6 mil.
- Fortaleza (CE) 2,5 mil., metropolitní oblast 3,4 mil.
- Belo Horizonte (MG) 2,5 mil., metropolitní oblast 6,1 mil.
- Curitiba (PR) 1,9 mil., metropolitní oblast 3,3 mil.
- Manaus (AM) 1,7 mil., metropolitní oblast 2,0 mil.
- Recife (PE) 1,6 mil., metropolitní oblast 3,8 mil.
- Porto Alegre (RS) 1,4 mil., metropolitní oblast 4,2 mil.

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Brazilskou měnou je real (brazilské značení R\$, mezinárodní značení BRL), dělí se na 100 centavos. Měnu nelze označit za volně směnitelnou. Směnný kurs dne 20.9. 2011 byl 1 USD = 1,78 BRL.

Používání cizích měn

Hlavní světové měny, nejlépe USD, je možno směnit v hotelech, bankách a směnárnách. Platba přímo v USD není obvyklá (mnoho bank nemá licenci k přijímání plateb v USD, resp. v jiných měnách než v

brazilské, některé instituce vůbec nesmějí přijímat cizí měnu). Někdy dochází k potížím i při směně jiných měn než USD. Rozšířená a bezproblémová je platba mezinárodními platebními kartami.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

- 1. leden - Nový rok, Den světového bratrství
- únor/březen - Karneval (pohyblivý svátek, úterý před popeleční středou)
- březen / duben - Velký pátek velikonoční (pohyblivý svátek)
- 21. duben - Tiradentes, výročí úmrtí bojovníka za nezávislost na Portugalsku (1792)
- 1. květen - Svátek práce
- červen - Boží tělo (pohyblivý svátek, 62 dní po Velkém pátku)
- 7. září - Den nezávislosti (1822)
- 12. říjen - Den zjevení Panny Marie (Nossa Senhora de Aparecida)
- 2. listopad - Památka zesnulých
- 15. listopad - Vyhlášení republiky (1889)
- 25. prosinec - Vánoční svátek

Karneval je největším brazilským svátkem. Jeho datum je pohyblivé, začíná 40 dní před velikonoce a pracovní volno oficiálně trvá dva a půl dne (pro rok 2012 připadne na 20. a 21. února). Na velikonoce se slaví Velký pátek (v r. 2012 dne 6. dubna), zatímco Velikonoční pondělí je již pracovní den. Do vánočních svátků se v Brazílii nezahrnuje 26. 12. Kromě těchto federálních svátků mají některé jednotlivé státy své vlastní svátky - většinou je slaven některý ze svatých patronů (např. Rio de Janeiro - 20. leden, 24. duben, 20. listopad; Sao Paulo 25. leden, 9. červenec, 20. listopad).

Pracovní doba úřadů je obvykle od 9:00 do 12:00 hodin a od 15:00 do 18:00 hodin.

Prodejní doba v obchodech je většinou od 8:00 až 10:00 do 18:00 až 19:00. Řada samoobsluh a supermarketů má otevřeno nonstop.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Čeští podnikatelé se mohou v Brazílii setkat s celou řadou zvláštností, které vyplývají z odlišných kulturně-sociálních podmínek a obchodních zvyklostí.

Oficiálním jazykem Brazílie je portugalština, která je v obchodních jednáních upřednostňována, přestože mnoho obchodníků ovládá částečně angličtinu. Drobné chyby jsou tolerantně přehlíženy a oceňuje se snaha učit se portugalštině. Toto však není vhodné při jednání na vyšší úrovni, kdy je radno použít služeb tlumočnicka. V hlavním městě Brasília je vzhledem ke koncentraci orgánů státní správy nejužívanějším druhým jazykem angličtina, v některých částech států na jihu země (São Paulo, Paraná, Santa Catarina, Rio Grande do Sul) je v možné se domluvit německy a v příhraničních oblastech je běžná znalost španělštiny.

Zvýšený důraz by měl být kladen na přípravu rozhovoru s obchodním partnerem, která může do jisté míry předurčit úspěch či neúspěch vlastního obchodního jednání. Velmi příznivě působí, pokud je alespoň část propagační dokumentace připravena v portugalštině. Pokud je nutno zvolit jiný jazyk, rozhodně působí lépe angličtina, než případné použití španělské verze.

Na předem domluvenou schůzku je vhodné dostavit se včas, i když se většinou toleruje pozdější příchod o 10 až 15 minut. Pro obchodní jednání je vhodný oblek, bílá košile (na nižší úrovni i s krátkým rukávem) s vázankou. V oblasti Amazonie je košile s krátkým rukávem běžná i bez saka a vázanky.

Obchodního partnera je obvyklé oslovovat křestním jménem (např. Senhor Martin, Senhora Maria), popřípadě s funkcí, kterou zastává. Je to dáno tím, že příjmení jsou mnohočetná a častokrát obtížně vyslovitelná. Pokud jednání není příliš formální, není neobvyklé, že Brazilci přechází do specifické formy tykání (tvar „você“), mnohdy záleží na věku, povaze či původu obchodního partnera. Po úvodním

představení dochází k výměně vizitek, které mohou být i v angličtině, nejlépe však dvojjazyčné (v portugalské a v angličtině). Akademické a vědecké hodnosti se na vizitkách nepoužívají.

Samotná jednání jsou pak vedena spíše zdrženlivě, Brazilci upřednostňují dlouhodobé kontakty, zejména s cizinci. Postup jednání je více založen na osobním kontaktu a může se tak jevit poněkud pomalejší, než je tomu například v případě jednání s partnery evropskými. K jednání je mnohdy přístupováno zdánlivě lehkovážně, což však nepředstavuje lenost či nezáměr. Nezbytnou vlastností českého obchodníka tak musí být trpělivost, protože Brazilci jsou neochotní se rozhodovat, čímž se jednání prodlužují.

Kontrakty je nutno formulovat co nejpodrobněji a vždy písemně, na ústní dohody nelze spoléhat. Jedním z předpokladů úspěchu na brazilském trhu je umění respektovat skutečnost, že Brazilci rádi řeší obchodní otázky během posezení u pracovního oběda či večeře, svou roli tedy hraje také etiketa. Jednání spojené s dobrým jídlem a pitím obvykle probíhají ve velmi uvolněné atmosféře. Pozvání do rodiny nebývá obvyklé; pokud k němu dojde, jedná se o projev zvláštních sympatií a důvěry. V takovém případě je nanejvýš vhodné přinést malou pozornost pro hostitelku.

Vzhledem k relativně volné pracovní době lze doporučit jako nejvhodnější hodinu pro obchodní schůzku interval mezi desátou hodinou dopolední a polednem, případně odpoledne po patnácté hodině. V této souvislosti je při plánování obchodní cesty vhodné si ověřit, zda na daný termín nepřipadá nějaký celostátní či místní svátek. Zcela nevhodnou dobou pro obchodní cesty je období kolem Vánoc, Nového roku, Karnevalu (ten se koná po dobu čtyř nocí a tří dnů před Popeleční středou) a Velikonoc (slaví se Velký pátek a Boží hod velikonoční). Vzhledem k období prázdnin a dovolených mezi Novým rokem a Karnevalem lze jen doporučit zohlednění této skutečnosti při plánování obchodních cest do Brazílie.

Při vstupu na brazilský trh je třeba mít na zřeteli, že je nutno přizpůsobit marketing tak, aby vyhovoval specifikům brazilského trhu a spotřebitelů. Brazílie je zemí kontinentálních rozměrů s poměrně rozmanitou strukturou obyvatelstva a do značné míry odlišnými regiony. Je tedy vhodné předem si stanovit, na jakou oblast svoji akvizici soustředíte.

Důležitým faktorem, se kterým musí český podnikatel při snaze o průnik na brazilský trh počítat, je korupce, která v závislosti na povaze obchodního případu, místním partnerovi a regionu může nabývat mnoha různých forem.

Brazílie je velkým, dynamicky se rozvíjejícím a nenasyceným trhem, který skýtá mnoho exportních příležitostí. Otázka jejich využití je ovšem složitější záležitostí, protože velice mnoho záleží na schopnostech a možnostech jednotlivých firem přizpůsobit se brazilskému trhu, jeho potřebám, odlišnostem brazilského obchodně-podnikatelského prostředí, které do značné míry nutí přizpůsobit svou exportní strategii a rozhodování.

Velmi důležitým faktorem, spíše však podmínkou, je přímý kontakt s brazilským trhem, protože bez osobního kontaktu s brazilskými obchodními partnery je téměř nemožné udržet efektivní, dlouhodobé a dynamicky se vyvíjející obchodní vztahy.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Nelze doporučit pro jakékoliv lékařské ošetření státní zdravotnická zařízení. Soukromá zdravotnická zařízení ve větších městech jsou na dobré profesionální a hygienické úrovni. Pacient je vždy povinen zaplatit toto ošetření bezprostředně na místě a po návratu do ČR žádat o refundaci u pojišťovny, u které sjednal zdravotní pojištění pro cesty a pobyt v zahraničí. Soukromé nemocnice požadují při hospitalizaci záruku zaplacení (např. předložení mezinárodní platební karty nebo složení peněžní hotovosti).

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Od roku 2005 je v platnosti bilaterální dohoda mezi ČR a Brazílií o částečném zrušení vízové povinnosti. Na jejím základě mohou držitelé českých cestovních pasů vstupovat na území Brazílie a přechodně zde pobývat po dobu do 90-ti dnů, nebude-li účelem jejich pobytu výkon výdělečné činnosti. Pro držitele diplomatických a služebních pasů ČR byla vízová povinnost zrušena již v r. 1991.

Brazílské orgány u cestujících, příjíždějících z evropských zemí, nevyžadují mezinárodní očkovací průkaz. Mohou jej však požadovat u cestujících, kteří do země příjíždějí ze sousedních latinskoamerických zemí amazonské oblasti. Při cestách do oblasti Amazonky a vnitrozemí je rozhodně doporučeno očkování proti žluté zimnici. Čeští lékaři dále doporučují očkování proti hepatitidě (žloutence) typu A a B. Běžní návštěvníci Brazílie se však mohou setkat i v městských aglomeracích s tropickými onemocněními, proti nimž není žádné očkování (horečka dengue v Rio de Janeiro, malárie v Manaus). Tato situace panuje zejména v letních měsících, což na jižní polokouli znamená leden–březen.

V Brazílii neexistují omezení dovozu peněz, nicméně je třeba deklarovat částky přesahující 10.000 USD. Český cestovatel při vstupu nemusí prokazovat, že má dostatek prostředků k zajištění pobytu v zemi. Pokud jde o celní předpisy ohledně dováženého zboží osobní potřeby, každý cestovatel musí deklarovat pouze předměty v hodnotě vyšší než 10.000 USD.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Brazílie je země s relativně vysokou úrovní kriminality, kterou způsobují značné sociální rozdíly. Kriminalita se soustřeďuje do městských aglomerací a zde především do chudinských čtvrtí, tzv. favel. Cizinec je svým vzhledem a vystupováním lehce odlišitelný od místního obyvatelstva a stává se snadným terčem pouliční kriminality. Doporučuje se ponechávat cestovní doklad na hotelu a v ulicích měst se pohybovat pouze s jeho kopií a omezeným množstvím finančních prostředků. Při loupežném přepadení se nedoporučuje klást jakýkoli odpor. Svou pouliční kriminalitou je vyhlášené Rio de Janeiro. Přímořská turistická letoviska jsou považována za bezpečná. Během období dešťů dochází v různých oblastech ke zvýšenému výskytu komárů typu *Aedes* egypti, kteří přenášejí horečku dengue (v sezóně 2007/2008 rozsáhlá epidemie v Rio de Janeiro). Lokálně dochází také ke vzniku ohnisek žluté zimnice.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Velvyslanectví ČR v Brasília

fyzická adresa:
Embaixada da República Tcheca
SES 805, Lote 21A
Asa Sul
CEP 70200-901
Brasília - DF, Brasil

Brasília je uměle vytvořené město (21. dubna 2011 uplynulo 51 let od jeho inaugurace) s dobře značenou a srozumitelnou infrastrukturou. Orientaci zde usnadňují očíslované bloky a ulice.

Při cestě z letiště se vydáme po hlavní silnici směrem do Brasílie a sledujeme značení Asa Sul, Via L2. Pokračujeme po třídě L2 a zhruba po 5 km (celkově 10 km od letiště) se dostaneme na úroveň bloku 605 (Sector Embaixadas). Zabočíme doprava (na úrovni budovy SEBRAE a na opačné straně třídy L2 restaurace McDonalds), ihned doleva a pak již posledních 200 metrů sledujeme ukazatele Embaixada Tcheca. Velvyslanectví tvoří komplex modrobílých budov ve stylu brutalismu 60-tých let minulého století.

Pro cestu na velvyslanectví z centra města je nutné opět odbočit ze třídy L2 (tentokrát nejprve o 180° na retornu za restaurací Mc Donalds a pak stejným způsobem, jak uvedeno výše).

poštovní adresa:

Embaixada da República Tcheca
Caixa postal 170
CEP 70359-970
Brasília - DF, Brasil

Tel.: (+55 61) 3242 7785 / 3242 7905
Konzulární pohotovost (mobil): (+55 61) 9162 6560
Fax: (+55 61) 3242 7833
E-mail: brasilgia@embassy.mzv.cz
Web: www.mzv.cz/brasilgia

Diplomatická působnost pro celé území Brazílské federativní republiky. Konzulárně zpracovává brazilské státy: Alagoas, Amapá, Amazonas, Bahia, Ceará, Distrito Federal, Maranhão, Mato Grosso, Pará, Pernambuco, Paraíba, Piauí, Rio Grande do Norte, Rondônia, Roraima, Sergipe a Tocantins.

Generální konzulát v São Paulo

Consulado Geral da República Tcheca
Av. Morumbi, 635, Jardim Guedalla
CEP 05607-000
São Paulo - SP, Brasil
Tel.: (+ 55 11) 3031 1729 / 30318997, 3814 3728
Konzulární pohotovost (mobil): (+55 11) 8473 2905
Fax: (+55 11) 3031 1822
E-mail: saopaulo@embassy.mzv.cz
Web: www.mzv.cz/saopaulo

Konzulární působnost pro brazilské státy: Espírito Santo, Minas Gerais, São Paulo, Paraná, Santa Catarina, Rio de Janeiro, Rio Grande do Sul, Mato Grosso do Sul.

Honorární konzuláty

HK Rio de Janeiro
honorární konzulka: Diamantine Sobotka
Adresa:
Shopping Cassino Atlântico
Av. Atlântica 4240 - Lj. 215A
Copacabana
CEP 22070-002
Rio de Janeiro - RJ, Brasil
Tel.: (+55 21) 2523 4140 / 2287 7172
Fax: (+55 21) 2521 3966
E-mail: rio@honorary.mzv.cz

HK Recife
honorární konzul: Jiří Jodas
Adresa:
PragoTec
Avenida Eng. Domingos Ferreira 2391
Empresarial San Marino, 10 andar
Boa Viagem
CEP - 51020-031
Recife - PE, Brasil
Tel.: (+55 81) 3327 7033
Fax: (+55 81) 3327 6945
E-mail: recife@honorary.mzv.cz

HK Joinville
honorární konzul: Ingo Doubrawa
Adresa:
Av. Edmundo Doubrawa, 1001
Distrito de Pirabeiraba
CEP 89219-502
Joinville - SC, Brasil
Tel.: (+55 47) 4511030
Fax: (+55 47) 4511195

E-mail: doubrawa@docol.com.br

HK Salvador
honorární konzul Géza László Urményi
Adresa:
Av. Santa Luzia 149, apt 2002
Ed. Bosque Italia
Bairro: Horto Florestal
CEP 40295-050
Salvador - BA, Brasil
Tel./Fax: (+55 71) 3356 9573
E-mail: salvador@honorary.mzv.cz

HK Fortaleza
honorární konzul: Raimundo Viana
Adresa:
Av. Santos Dumont, 2828 - Sala 1807/1808, Aldeota
CEP 60150-161
Fortaleza - CE, Brasil
Tel./Fax: (+55 85) 3486 1148
E-mail: rvconsultoria@rvconsultoria.com

HK Vitória
honorární konzul Odilon Borges Junior
Adresa:
Rua José Alexandre Buaiz, 300 - Enseada do Suá, salas 615/618
Ed. Work Center Office
CEP 29050-545
Vitória - ES, Brasil
Tel.: (+55 27) 3329 2149
E-mail: vitoria@honorary.mzv.cz

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

V roce 2004 otevřela agentura pro podporu obchodu **CzechTrade** v São Paulo svou kancelář, která je registrována v rámci generálního konzulátu:

CzechTrade
Rua Tabapuã, 100 - Itam Bibi
CEP 04533-000
São Paulo - SP, Brasil
Tel/fax: (+55 11) 3798 7227; 3798 7007
E-mail: sao.paulo@czechtrade.cz
Web: www.czechtrade.com.br
Vedoucí kanceláře: Martin Lošťák

Zastoupení **CzechTourism** jsou v São Paulo a Recife:
Autoridade do Turismo Tcheco - CzechTourism
Rua Araújo 165, Conjunto 30
CEP 01220-020
São Paulo - SP, Brasil
Tel./Fax: (+55 11) 3156 8288
E-mail: republicatcheca@athos.ppg.br
Vedoucí kanceláře: Luiz Fernando Destro

Autoridade do Turismo Tcheco - CzechTourism
Amiga Turismo
Rua Nylo Dornelas Camara 90, Sala 01

Praca de Boa Viagem
CEP 51021-400
Recife - PE, Brasil
Tel.: (+55 81) 3325 2204
Fax: (+55 81) 3326 7485
E-mail: info-br@czechtourism.com

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Záchranka (Pronto-Socorro) 192
- Hasiči (Bombeiros) 193
- Pořádková policie (Polícia Militar) 190
- Federální policie (Polícia Federal) 194
- Kriminální policie (Polícia Civil) 197

1.18. Internetové informační zdroje

- Brazilský institut geografie a ekonomie www.ibge.gov.br
- Centrální banka www.bcb.gov.br
- Generální ředitelství cel (portugalsky) www.aduaneiras.com.br
- Národní konfederace průmyslu www.cni.org.br
- Národní konfederace obchodu (portugalsky) www.cnc.com.br
- Ministerstvo financí (portugalsky) www.fazenda.gov.br
- Ministerstvo zahraničních věcí (portugalsky) www.mre.gov.br
- Ministerstvo rozvoje, průmyslu a obchodu (portugalsky) www.mdic.gov.br
- obchodní portály:
www.braziltradenet.gov.br
www.imexgoods.com.br
www.brazilbiz.com.br
- Brazilský svaz vystavovatelů www.ubrafe.com.br
- Svaz obchodu státu São Paulo (portugalsky) www.acsp.com.br
- Svaz průmyslu státu São Paulo (portugalsky) www.fiesp.com.br
- Svaz průmyslu státu Rio de Janeiro (portugalsky) www.firjan.org.br

Největší deníky (pouze portugalsky)

- O Globo www.oglobo.com.br
- Folha de São Paulo www.folha.com.br
- Correio Braziliense www.correioweb.com.br
- Valor Econômico (hospodářský) www.valoronline.com.br

1.19. Adresy významných institucí

Svaz průmyslu státu São Paulo

Federação das Indústrias do Estado de São Paulo (FIESP)
Av. Paulista 1313
CEP 01311-923
São Paulo - SP, Brasil
Web: www.fiesp.org.br

Obchodní asociace São Paulo

Associação Comercial de São Paulo
Rua Almirante Brasil 389

CEP 03164-120
São Paulo - SP, Brasil
Web: www.acsp.com.br

Svaz obchodu státu São Paulo

Federação do Comércio do Estado de São Paulo
Av. Paulista 119, CEP 01311-000
São Paulo
Web: www.fecomercio.com.br

Generální ředitelství cel

ADUANEIRAS
Rua da Consolação 77
CEP 01301-000
São Paulo - SP, Brasil
Web: www.aduaneiras.com.br

Svaz průmyslu státu Rio de Janeiro

Federação das Indústrias do Estado do Rio de Janeiro (FIRJAN)
Av. Graça Aranha 1
CEP 20030-002
Rio de Janeiro - RJ, Brasil
Web: www.firjan.org.br

Svaz obchodu Rio de Janeiro

Associação Comercial do Rio de Janeiro
Rua da Candelária 9
CEP 20091-020
Rio de Janeiro - RJ, Brasil
Web: www.acrj.org.br

Brazilský svaz zahraničního obchodu

Associação de Comércio Exterior do Brasil
Av. General Justo 335 - 4º andar
CEP 20021-130
Rio de Janeiro - RJ, Brasil
Web: www.aeb.org.br

Národní obchodní konfederace

Confederação Nacional do Comércio
Av. General Justo 307
CEP 20021-130
Rio de Janeiro - RJ, Brasil
Web: www.cnc.org.br

Svaz komor zahraničního obchodu

Federação das Câmaras de Comércio Exterior
Av. General Justo, 307 - 6 andar
CEP 20021-130
Rio de Janeiro - RJ, Brasil

Uvedené organizace působí v hlavních centrech obchodu - ve státech São Paulo a Rio de Janeiro. Téměř všechny státy BFR však mají své vlastní hospodářské, obchodní a průmyslové komory s svazy, které mezi sebou spolupracují. Během přípravy českých podnikatelských misí zastupitelský úřad spolupracuje především s těmito organizacemi. Naše obchodní komory jsou bohužel většinou jen zaznamenány v databázích svých partnerů v BFR, nicméně k praktické spolupráci nedochází. Z brazilské strany sporadicky zaznívá zájem spolupráci s českými partnerskými institucemi zaktivizovat.

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Politický systém Brazílie je definován ústavou z r. 1988, která rozděluje moc na výkonnou, zákonodárnou a soudní na úrovni federace, státu a okresu. Nejvyšším představitelem výkonné moci je prezident republiky, jehož mandát trvá 4 roky, přičemž může vykonávat maximálně dvě na sebe navazující funkční období. Na úrovni státu je vykonatelem této moci guvernér a na úrovni okresu prefekt. Brazílie je prezidentskou republikou a prezident republiky stojí v čele vlády, jmenuje a odvolává ministry a má i řadu legislativních pravomocí. Zákonodárné pravomoci přísluší Národnímu kongresu, který se skládá ze dvou komor - Poslanecké sněmovny a Federálního senátu.

Hlavními politickými stranami jsou (v pořadí dle počtu křesel v poslanecké sněmovně na základě voleb 2010):

- PT - Partido dos Trabalhadores (Strana pracujících)
- PMDB - Partido do Movimento Democrático Brasileiro (Strana brazilského demokratického hnutí)
- PSDB - Partido da Social Democracia Brasileira (Sociálně demokratická strana Brazílie)
- DEM - Democratas (Demokraté)
- PR - Partido da República (Strana republiky)
- PP - Partido Progressista (Pokroková strana)
- PSB - Partido Socialista Brasileiro (Brazilská socialistická strana)
- PDT - Partido Democrático Trabalhista (Demokratická strana pracujících)
- PTB - Partido Trabalhista Brasileiro (Brazilská strana pracujících)
- PSC - Partido Social Cristão (Sociálně křesťanská strana)
- PV - Partido Verde (Strana zelených)
- PC do B - Partido Comunista do Brasil (Komunistická strana Brazílie)
- PPS - Partido Popular Socialista (Lidová socialistická strana)
- PRB - Partido Republicano Brasileiro (Brazilská republikánská strana)
- PMN - Partido do Mobilização Nacional (Strana národní mobilizace)
- PT do B - Partido Trabalhista do Brasil (Strana brazilských pracujících)
- PSOL - Partido Socialismo e Liberdade (Strana socialismu a svobody)
- PHS - Partido Humanista da Solidariedade (Humanistická strana solidarity)
- PRTB - Partido Renovador Trabalhista Brasileiro (Brazilská strana pracujících pro obnovu)
- PRP - Partido Republicano Progressista (Republikánská pokroková strana)
- PSL - Partido Social Liberal (Sociálně liberální strana)
- PTC - Partido Trabalhista Cristão (Strana křesťanských pracujících)

Parlamentní volby proběhly 3. října 2010 a vzešlé složení parlamentu je následující:

Poslanecká sněmovna (celkem 513 křesel)		Senát (celkem 81 křesel)	
PT	88	PMDB	20
PMDB	79	PT	14
PSDB	53	PSDB	11
DEM	43	DEM	6
PR	41	PTB	6
PP	41	PP	5
PSB	34	PDT	4
PDT	28	PR	4
PTB	21	PSB	3
PSC	17	PC do B	2
PV	15	PSOL	2
PC do B	15	PRB	1
PPS	12	PSC	1
PRB	8	PMN	1
PMN	4	PPS	1
PT do B	3		
PSOL	3		

PHS	2		
PRTB	2		
PRP	2		
PSL	1		
PTC	1		

Volby guvernérů proběhly dvoukolově ve dnech 3. října a 31. října 2010 s následujícími výsledky:

Stát	guvernér	strana	obyv. / % ob. BFR
Acre	Tiãõ Viana	PT	690.000 / 0,3
Alagoas	Teotonio Vilela	PSDB	3.156.000 / 1,6
Amapá	Camilo Capiberibe	PSB	626.000 / 0,3
Amazonas	Omar Aziz	PMN	3.393.000 / 1,7
Bahia	Jaques Wagner	PT	14.637.000 / 7,6
Ceará	Cid Gomez	PSB	8.548.000 / 4,4
Distrito Federal	Agnelo Queiroz	PT	2.607.000 / 1,3
Espírito Santo	Renato Casagrande	PSB	3.487.000 / 1,8
Goiás	Marconi Perillo	PSDB	5.926.000 / 3,1
Maranhão	Roseana Sarney	PMDB	6.367.000 / 3,3
Mato Grosso	Sival Barbosa	PMDB	3.002.000 / 1,5
Mato Grosso do Sul	André Puccinelli	PMDB	2.360.000 / 1,2
Minas Gerais	Antônio Anastasia	PSDB	20.034.000 / 10,4
Pará	Simão Jatene	PSDB	7.431.000 / 3,8
Paraíba	Ricardo Coutinho	PSB	3.770.000 / 1,9
Paraná	Beto Richa	PSDB	10.686.000 / 5,5
Pernambuco	Eduardo Campos	PSB	8.810.000 / 4,6
Piauí	Wilson Martins	PSB	3.145.000 / 1,6
Rio de Janeiro	Sérgio Cabral	PMDB	16.010.000 / 8,3
Rio Grande do Norte	Rosalba Ciarlini	DEM	3.138.000 / 1,6
Rio Grande do Sul	Tarso Genro	PT	10.914.000 / 5,6
Rondônia	Confucio Moura	PMDB	1.504.000 / 0,8
Roraima	Anchieta	PSDB	420.000 / 0,2
Santa Catarina	Raimundo Colombo	DEM	6.119.000 / 3,2
São Paulo	Geraldo Alckmin	PSDB	41.385.000 / 21,6
Sergipe	Marcelo Deda	PT	2.020.000 / 1,0
Tocantins	Siqueira Campos	PSDB	1.292.000 / 0,6

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

1. ledna 2011 nastoupila do prezidentského úřadu Dilma Rousseff (PT), která byla dne 31.10. 2010 ve druhém kole prezidentských voleb zvolena první ženou v čele země (získala 56 % platných hlasů). Dilma Rousseff byla de facto předsedkyní vlády a pravou rukou prezidenta Luly, jehož druhé funkční období skončilo dne 31.12. 2010. Luiz Inácio Lula da Silva (PT) byl prezidentem BFR od 1.1. 2003, jeho třetí kandidatura v řadě nebyla dle brazilské ústavy možná.

2.3. Složení vlády

V čele vlády stojí prezident republiky. Vládní kabinet se skládá z 23 ministrů a dalších 14 členů na ministerské úrovni. Složení vlády je aktuální k 1. říjnu 2011.

- Ministerstvo zahraničních věcí – Antonio Patriota
- Ministerstvo obrany – Celso Amorim (PT)
- Ministerstvo rozvoje, průmyslu a zahraničního obchodu – Fernando Pimentel (PT)
- Ministerstvo zemědělství – Ribeiro Mendes Filho (PMDB)
- Ministerstvo financí – Guido Mantega (PT)

- Ministerstvo plánování, rozpočtu a řízení – Miriam Belchior (PT)
- Ministerstvo dolů a energie – Edison Lobao (PMDB)
- Ministerstvo životního prostředí – Izabella Teixeira
- Ministerstvo spojů – Paulo Bernardo (PT)
- Ministerstvo vědy a technologie – Aloizio Mercadante (PT)
- Ministerstvo školství – Fernando Haddad (PT)
- Ministerstvo dopravy – Paulo Passos (PR)
- Ministerstvo práce a zaměstnanosti – Carlos Lupi (PDT)
- Ministerstvo národní integrace – Fernando Bezerra Coelho (PSB)
- Ministerstvo kultury – Ana de Hollanda
- Ministerstvo spravedlnosti – José Eduardo Cardozo (PT)
- Ministerstvo agrárního rozvoje – Alfonso Florence (PT)
- Ministerstvo zdravotnictví – Alexandre Padilha (PT)
- Ministerstvo městských záležitosti – Mário Negromonte (PP)
- Ministerstvo cestovního ruchu – Gastao Viera (PMDB)
- Ministerstvo sociální péče – Garibaldi Alves (PMDB-RN)
- Ministerstvo sportu – Orlando Silva (PCdoB)
- Ministerstvo sociálního rozvoje a boje s hladem – Tereza Campello (PT)
- Státní záležitosti (Casa Civil) – Gleisi Hoffman (PT)
- Generální sekretariát prezidentství – Gilberto Carvalho (PT)
- Sekretariát lidských práv – Maria do Rosário (PT)
- Sekretariát pro přístavy – Leonidas Cristino (PSB)
- Sekretariát pro strategické záležitosti – Moreira Franco (PMDB)
- Sekretariát pro rybolov a vodního hospodářství – Ideli Salvatti (PT)
- Sekretariát pro institucionální záležitosti – Ida Salvitelli (PT)
- Sekretariát sociální komunikace – Helena Chagas
- Sekretariát pro otázky žen – Iriny Lopes (PT)
- Sekretariát politiky pro podporu rasové rovnoprávnosti – Luiza Helena Bairros (PT)
- Centrální banka – Alexandre Tombini
- Nejvyšší kontrolní úřad – Jorge Hage Sobrinho
- Úřad institucionální bezpečnosti – José Elito Sigueira
- Generální prokurátor – Luís Inácio Adams

3. Zahraničně-politická orientace

Politika Brazílie odráží ve stále větší míře její postavení jako regionální velmoci. Vláda prezidentky Rousseff se zaměřuje na rozvoj vztahů s nově se rozvíjejícími se zeměmi, na zlepšení vztahů s USA a stabilizaci vztahů v jihoamerickém regionu. Vztahy s EU se soustřeďují zejména do ekonomické oblasti. Zahraniční politika Brazílie je v tomto ohledu konzistentní a její snahou je etablovat se jako jedno z center světové zahraniční politiky. Současně Brazílie usiluje o změnu organizačního uspořádání mezinárodního společenství, a to zejména s důrazem na reformu OSN a její Rady bezpečnosti. V souvislosti s finanční a ekonomickou krizí let 2008/2009 se toto její úsilí rozšířilo i na reorganizaci světových finančních institucí (MMF a SB). Brazílie se snaží se dosáhnout významnějšího postavení na mezinárodní politické (úsilí o získání stálého místa v Radě bezpečnosti OSN) a ekonomické scéně (v rámci jednání WTO prosazuje co největší liberalizaci obchodu se zemědělskými produkty). Vůči americké administrativě si Brazílie vytyčila za úkol obnovit svůj statut nejspolehlivějšího partnera USA v Latinské Americe a tím posílit svoji pozici regionálního hegemonu. Ve vztahu k regionálním velmocím navazuje strategická partnerství (Čína, Indie, Rusko, JAR). Vůči Africe se Brazílie snaží vystupovat jako další alternativa na místo ČLR a EU.

Vztahy s EU se soustřeďují na oblast obchodně-ekonomickou, je implementován Společný akční plán (JAP - Joint Action Plan, přijato na summitu EU-Brazílie v prosinci 2008). V červenci 2010 se v hlavním městě Brasílii uskutečnil již 4. Summit EU – Brazílie, který byl pokračováním strategického dialogu mezi EU a Brazílií. V oblasti globálních záležitostí byly hlavním tématem klimatické změny a frustrace z neúspěchu kodaňské konference. V oblasti hospodářské politiky EU zdůrazňovala potřebu fiskální odpovědnosti, úprav rozpočtových výdajů, striktních fiskálních změn, Brazílie naopak upřednostňuje podporu růstu. Pokud jde o dohodu EU-Mercosur, panovala názorová shoda, že je třeba dosáhnout vyváženosti, která bude vyžadovat oboustranné ústupky. Během Summitu byly rovněž podepsány dvě dohody o letectví a společná deklarace o spolupráci v Mozambiku v oblasti biopaliv (první příklad již dlouho diskutované triangulační spolupráce). Zájem je o další projekty do budoucna, především v portugalsky hovořících afrických státech.

5. summit EU-Brazílie proběhl ve dnech 3. - 4. října 2011 v Bruselu, byl přijat nový JAP na nadcházející období. Soustředí se na podporu komplexní bezpečnosti, udržitelný růst, regionální spolupráci, vědu, technologii a inovace i rozvoj vzájemných kontaktů mezi příslušníky jednotlivých států.

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Brazílie je členem většiny významných celosvětových a regionálních mezinárodních organizací - OSN a jejích agencí (např. UNIDO, FAO, UNICEF, WHO aj.), Mezinárodní obchodní organizace WTO, Mezinárodního měnového fondu IMF, Světové banky WB, G77, Organizace amerických států OAS, regionálního uskupení MERCOSUL, Skupiny Rio, Meziamerické dohody o vzájemné pomoci TIAR, Amazonského paktu a dalších.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

BFR je aktivní při utváření neformálních skupin zemí, s jejichž pomocí se snaží prosazovat své partikulární zájmy, např. G20+ (skupina rozvojových zemí, která usiluje o liberalizaci světového obchodu se zemědělskými výrobky), G3+1 (sdružuje Brazílii, Německo, Japonsko a Indii za účelem prosazení svého stálého členství v Radě bezpečnosti OSN), G3 (Brazílie, Indie a JAR se sdružují na základě svého postavení regionálních velmocí a příslušnosti k „emerging markets“) aj.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

1. Zrušení legalizačních poplatků za konzulární ověření obchodních dokladů (Praha, 17. ledna 1967).
2. Dohoda o vědecko-technické spolupráci (Brasília, 2. července 1985).
3. Dohoda o kulturní spolupráci (Praha, 7. dubna 1989).
4. Memorandum o ujednání - hospodářská a vědeckotechnická spolupráce (Praha, 2. října 1990).

-
5. Protokol o záměrech - vědeckotechnická spolupráce (Praha, 2. října 1990).
  6. Ujednání o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů (Brasília, 15. července 1991).
  7. Protokol o konzultacích mezi Ministerstvy zahraničních věcí (Brasília, 23. srpna 1993).
  8. Dohoda o zaměstnání rodinných příslušníků diplomatů a pracovníků diplomatických misí (v platnosti od října 1999).
  9. Dohoda mezi vládami ČR a BFR o sukcesi do dvoustranných smluv (2001).
  10. Dohoda o částečném zrušení vízové povinnosti (v platnosti od října 2005).
  11. Ujednání o spolupráci v oblasti vysokého školství a vědy (Brasília, 6. listopadu 2008).
  12. Dohoda o hospodářské a průmyslové spolupráci (platná od 8.10. 2009).
  13. Dohoda o spolupráci v oblasti obrany (podepsána v Praze 13.9. 2010; probíhá ratifikace na brazilské straně).

4. Ekonomická charakteristika země

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Za rok 2010 vzrostl HDP Brazílie o 7,5 % (došlo tak k naplnění odhadu MMF, vládní odhad byl o 0,5 % vyšší). Toto vysoké tempo, kterého bylo naposledy dosaženo r. 1986, je dílem odrazem nízké výchozí úrovně předešlého roku, kdy brazilská ekonomika vykázala vzhledem k celosvětové krizi pokles 0,5 % (v letech 2001 až 2010 byl průměrný růst HDP 3,6 %.) Z pohledu absolutní výše HDP tak Brazílie v běžných cenách předstihla Itálii a zaujala celosvětově pozici 7. největší ekonomiky (3.675 mld. BRL, tj. 2.089 mld. USD). Stejně tak jí celosvětově patří sedmá příčka z pohledu parity kupní síly (kdy sice již předstihla Francii a Velkou Británii, ale naopak nedosahuje úrovně Ruska a Indie. Výše HDP na obyvatele pak dosáhla úrovně 10.800 USD.

Co se týče celoročních údajů za jednotlivá odvětví, na růstu zemědělství (+ 6,5 %) měl největší podíl nárůst sklizně hlavních brazilských komodit (sója - růst 20 %, obilí 20 %, káva 18 %, kukuřice 9 % a cukrová třtina 6 %). V průmyslu bylo růstu 10 % dosaženo zejména díky těžebního průmyslu (růst 16 %) a stavebnictví (12 %). Služby vykázaly růst o 5 % - zde byly tahouny bankovníctví a pojišťovnictví (v obou případech + 11 %) a dále doprava, skladování a spoje (+ 9 %). Z pohledu poptávky byla celoroční spotřeba domácností 7 %, investice 22 % a veřejné výdaje 3 %. Inflace dosáhla úrovně 5,9 %, vývozy vzrostly o 12 %, ovšem dovozy o plných 36 %. Přímé zahraniční investice za r. 2010 byly 48,5 mld. USD, což představuje nejvyšší hodnotu od zavedení evidence r. 1995. Největším investorem přitom byla ČR, která se na zahraničních investicích podílela 1/3. Nezaměstnanost byla na úrovni 6,7 %, nejnižší od r. 2002 (bylo vytvořeno 2,5 milionu formálních pracovních míst, celkový podíl formálních zaměstnání tak vzrostl na stále nízkých 46 %).

Za druhé čtvrtletí r. 2011 brazilská ekonomika vzrostla o 0,8 %, což v celoročním vyjádření představuje růst 3,1 %. Oproti 1. čtvrtletí tak došlo k dalšímu poklesu růstu, který tehdy v celoročním vyjádření představoval 4,2 %. Jedná se o nejhorsí výsledek od třetího čtvrtletí krizového roku 2009, kdy byl ovšem vykázan pokles o 1,8 %. Je to také nejnižší růst HDP v rámci uskopení BRIC. Růst brazilského HDP druhého čtvrtletí 2011 byl, stejně jako ve čtvrtletích předcházejících, generován vnitřní poptávkou, a to neohledně na skutečnost, že nízký kurz americké měny vůči domácímu reálu podpořil dovozy jak spotřebního zboží, tak základních prostředků (dovozy vzrostly o 6,1 % oproti 1. čtvrtletí a o 14,6 % v celoročním vyjádření). Spotřeba domácností vykázala přírůstek 1,0 %, vládní výdaje pak vzrostly o 1,2 % a tvorba hrubého fixního kapitálu o 1,7 %. Co se týče jednotlivých sektorů ekonomiky, průmysl vykázal růst 0,2 %, služby o 0,8 %, avšak zemědělství pokleslo o 0,1 %. V celoročním vyjádření byl růst spotřeby domácností 5,5 % a vládních výdajů 2,5 %.

Roční míra inflace dosáhla ke konci srpna 7,1 %, což již přesáhlo limit stanovený vládou (4,5 % s tolerancí 2 %). Z tohoto pohledu přišlo jako překvapivé rozhodnutí centrální banky snížit v závěru srpna základní úrokovou míru Selic o polovinu procentního bodu na 12,0 %. Došlo k tomu po předcházejících letošních pětinasobných navýšeních, kdy od ledna t.r. tato míra vzrostla celkem o 1,75 %. Jedná se navíc o první snížení od července 2009. Snížení úrokové míry Selic ovšem také znamená, že oproti minulosti dochází ke koordinaci měnové a fiskální politiky. Dosud byla praxe taková, že vládní výdaje měly rostoucí tendenci a stimulovaly tak růst HDP a centrální banka naopak ve snaze zabránit přehřátí ekonomiky se uchýlovala ke zvyšování úrokové míry. Nynější snížení bylo mj. umožněno vyššími příjmy státního rozpočtu z titulu vyššího výběru daní.

Schodek běžného účtu má dosáhnout ke konci roku hodnoty USD 54 mld., přebytek obchodní bilance naopak USD 29 mld. Výše přímých zahraničních investic se očekává na úrovni USD 60 mld. Nezaměstnanost se dále ke konci října snížila na 6,0 %.

Co se týče celoročního výhledu vývoje HDP, centrální banka snížila koncem září svůj odhad na 3,5 % (když ještě počátkem září ministr financí předpokládal růst 4,0 - 4,5 %). V následujícím roce se pak očekává růst pouze 3,8 %; oproti rekordnímu roku 2010 došlo tak ke snížení na polovinu. Stávající celosvětová ekonomická situace je z pohledu brazilských představitelů považována za horší, než tomu bylo během finanční krize v letech 2008 a 2009. Stejně jako v minulosti budou hlavními brazilskými

zbraněmi jak čelit negativním vnějším vlivům rozsáhlý vnitřní trh a relativně nízká otevřenost směrem k zahraničí.

Za vážný problém byl dlouhodobě považován růst kurzu domácí měny vůči USD, v srpnu však došlo ke změně dosavadního trendu a dolar naopak za jediný měsíc posílil o 20 %. Tato situace přiměla centrální banku k prodeji americké měny na budoucích devizových trzích, když předtím naopak v rámci swapových obchodů nakoupila řádově miliardy USD s cílem dosáhnout poklesu jeho kurzu.

Počátkem srpna vláda vyhlásila soubor opatření (Plano Brasil Maior) na podporu domácího průmyslu. Skládá se ze tří oblastí: přímá podpora ohroženým sektorům, tarifní a antidumpingová opatření a zvýhodněné úvěry. Plán je reakcí vlády na tlak podnikatelské sféry pro vyšší angažovanost při ochraně domácích výrobců, nástroje vládních opatření jsou však nedostatečné a nekonzistentní až protichůdné. Došlo nicméně k nové situaci, která znamená obrat od prosazování volného obchodu k protekcionismu a faktické uzavírání se před vnější konkurencí (reakce brazilské vlády na počátek krize v r. 2008 byla přesně opačná).

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

	2006	2007	2008	2009	2010
HDP (%)	4,0	6,1	5,1	- 0,6	7,5
HDP (USD mld.)	1.088,4	1.366,3	1.637,9	1.572,1	2.087,9
HDP / ob (USD běžné ceny)	5.715	7.216	8.537	8.210	10.804
Zemědělství (%)	4,8	4,8	5,7	- 4,6	6,5
Průmysl (%)	2,2	5,3	4,4	- 6,4	10,1
Služby (%)	4,2	6,1	4,8	2,2	5,4
Spotřeba soukr. sektor (%)	5,2	6,1	7,0	4,2	7,0
Spotřeba veřejný sektor (%)	2,6	5,1	1,6	3,9	3,3
Investice (%)	9,8	13,9	13,4	- 11,5	22,9
Nezaměstnanost (%)	10,0	9,3	7,9	8,1	6,5
Vývoz zboží a služeb (%)	5,0	6,2	- 0,6	- 10,2	11,5
Vývoz zboží (USD mld.)	137,8	160,6	197,8	153,0	201,9
Dovoz zboží a služeb (%)	18,4	19,9	18,0	- 11,2	36,2
Dovoz zboží (USD mld.)	91,4	120,6	173,2	127,6	181,6
Zahraníční obchod (% HDP)	21,1	20,6	22,7	17,9	18,4
Základní úroková míra Selic	13,25	11,25	13,75	8,75	10,75
Inflace (%)	3,1	4,5	5,9	4,3	5,9
FDI (USD mld.)	18,8	34,6	45,1	25,9	48,5
Deficit BÚ (USD mld.)	13,6	3,6	- 28,2	- 24,3	- 47,5
Deficit BÚ (% HDP)	1,25	0,13	- 1,72	- 1,55	- 2,29

Podíl jednotlivých odvětví na tvorbě HDP: služby 65 %, průmysl 29 %, zemědělství 6 %.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Vývoj růstu průmyslové výroby (%)

	2006	2007	2008	2009	2010
Průmysl celkem	2,8	6,0	3,1	- 5,0	10,4
Základní prostředky	5,7	19,5	14,4	- 15,8	20,8
Polotovary	2,1	4,9	1,6	- 5,9	11,4
Spotřební zboží dlouhodobé spotřeby	5,8	9,2	3,8	- 2,0	10,3
Spotřební zboží krátkodobé spotřeby	2,7	3,4	1,4	- 0,5	5,2

Zdroj: IBGE

4.4. Stavebnictví

Sektor stavebnictví vykázal v r. 2010 růst 11 %; dle prezidenta Brazílské komory průmyslu a stavebnictví se pro r. 2011 očekává přírůstek 6 %. Tento je vzhledem ke skutečnosti, že přesahuje úroveň růstu celkového HDP země, hodnocen jako uspokojivý. Hlavními tahouny jsou vládní program PAC a investiční akce v souvislosti s pořádáním mistrovství světa v kopané r. 2014 a LOH r. 2016.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Brazílie je zemědělskou velmocí, patří jí první příčka ve vývozu cukru, kávy, pomerančové šťávy, tabáku, etanolu, kuřecího a hovězího masa; je druhým největším vývozcem sóji a kukuřice. Na úspěchu brazilského zemědělství se významně podílí EMBRAPA - Brazílská společnost pro zemědělský výzkum, která je v současnosti nejvýznamnější světovou institucí v oblasti výzkumu tropického zemědělství.

a) Historie brazilského zemědělství

Během koloniální éry bylo na severovýchodě země zavedeno pěstování cukrové třtiny, ke kterému bylo využíváno hlavně práce otroků. Na jihovýchodě se dále ujalo pěstování kávy, které dosáhlo největšího významu ve dvacátých letech minulého století. Třetí zásadní komoditou pak byl přírodní kaučuk v Amazonii, jehož produkce kulminovala počátkem dvacátého století, kdy představovala 40 % veškerého brazilského vývozu (poté však, co Velká Británie propašovala klíčky kaučukovníku z Brazílie a přenesla do svých asijských kolonií, brazilský kaučuk nemohl tamní výrobě konkurovat). V posledních 30-ti letech se Brazílie přeměnila z dovozce potravin na jednoho z hlavních producentů a vývozců; tohoto vývoje bylo mj. dosaženo díky přeměně brazilské savany v úrodnou půdu.

b) Teritoriální rozvržení

Brazilská federace, sestávající z 26-ti států a federálního distriktu se dělí na 5 oblastí: Sever (státy Acre, Amapá, Amazonas, Pará, Rondônia, Roraima a Tocantins), Severovýchod (Bahia, Sergipe, Pernambuco, Alagoas, Paraíba, Rio Grande do Norte, Ceará, Piauí, Maranhão), Středovýchod (Mato Grosso, Mato Grosso do Sul, Goiás, Distrito Federal), Jihovýchod (Minas Gerais, Vitória, Rio de Janeiro, São Paulo) a Jih (Paraná, Santa Catarina, Rio Grande do Sul). Zemědělská výroba byla tradičně soustředěná na Jihu a Jihovýchodě (cca ¾ celkové produkce); v souvislosti s rozšiřováním využití půdy získává na významu zejména Středovýchod. Údaje o potenciálu úrodné půdy Brazílie se značně liší: dle brazilských zdrojů je to cca 1,5 milionu km², přičemž v současnosti je využíváno 500.000 km² (dle FAO je rozloha potenciální orné půdy dokonce 4 miliony km²). Většina potenciální půdy ovšem v rozporu s mylně rozšířeným povědomím nespočívá v Amazonii, ale v cerrado (brazilská savana - viz odstavec 4.)

c) Hlavní komodity

Obilí: Brazílie sklídila v r. 2010 5,4 milionů tun obilí, 90 % této sklizně připadlo na státy Paraná a Rio Grande do Sul. Brazílie je celosvětově druhým největším dovozcem obilovin, 2/3 dovozů pocházejí z Argentiny. Celková roční spotřeba obilovin v Brazílii je cca 10 milionu tun. Brazílie je nicméně současně rovněž vývozcem, jedná se o sezónní množství (1,3 mil. t v r. 2010), které domácí pekárny nejsou schopny zpracovat. Brazílské vývozy směřují především do severní Afriky.

Sojové boby: Odhad sklizně pro období 2010/2011 je rekordních 70 mil. tun. Hlavními producenty států jsou Mato Grosso, Goiás a Paraná, celkově zabírá více než polovinu využívané orné půdy. Země je celosvětově druhým producentem i vývozcem (vývoz představuje 30 mil. t). Hlavními příjemci jsou Asie (Čína) a Střední východ.

Kukuřice: Brazílie je celosvětově čtvrtým výrobcem a druhým vývozcem. Sklizeň za období 2010/2011 má dosáhnout 55 milionů tun, hlavními producenty jsou státy Mato Grosso a Paraná. Je na druhém místě co do osazené plochy (cca 1/5).

Cukrová třtina: Země je hlavním producentem i vývozcem cukru a biolíhu, osazená plocha je cca 1/10 využívané půdy, hlavním pěstitelským státem je São Paulo. Sklizeň představuje 500 milionu tun suroviny, ze které jsou brazilské cukrovary schopny zpracovat libovolný poměr cukru a etanolu - volba závisí na momentální světové ceně. Z dlouhodobého hlediska je výsledný poměr víceméně vyrovnaný (v minulém roce 55 % suroviny připadlo na alkohol a 45 % na cukr). Vývoz představuje 5 mld. litrů etanolu a 20 milionů tun cukru.

Káva: Celosvětově hlavní producent (2/5 z celkově vypěstovaného množství) i vývozce (podíl 1/3). Vrcholného významu pro ekonomiku země ovšem tato komodita měla počátkem minulého století, kdy její podíl na celkovém vývozu země činil až 70 % (v současnosti 3 %). Brazílie si nicméně nevybudovala mezinárodní značku, a tak je její produkt zpracováván a dále distribuován jednotlivými dovozci. Pěstuje se hlavně ve státě São Paulo.

Pomerančová šťáva: Suverénně největší podíl na světové produkci a vývozu: 80 %, resp. 60 %. Hlavním producentem je stát São Paulo. Z hlediska množství (18 milionů tun) představují pomeranče polovinu brazilské ovocné sklizně, kam dále patří banán, mango, papája, ananas, ostatní citrusy, jablka aj.

Kuřecí maso: Výroba v r. 2010 dosáhla 12 milionů tun, cca 1/3 je bývá určena pro export, což z Brazílie dělá vývozce č. 1.

Hovězí maso: Hlavní světový vývozce (2 milionu tun) a druhý největší producent (4/5 výroby je určeno pro vnitřní trh). Národní stádo čítá 205 milionů kusů (tj. odpovídá zhruba počtu obyvatel). Podíl dovozů do EU klesl za posledních 5 let (údajně kvůli novým předpisům o prokazování původu dobytka) z 30 % na současných 5 %. V případě vepřového masa je Brazílie celosvětově čtvrtým výrobcem i vývozcem.

Tabák: Druhý světový výrobce a první vývozce, hlavní pěstitelským státem je Rio Grande do Sul.

Země je dále významným producentem bavlny, rýže a fazolí.

d) Embrapa - Empresa Brasileira de Pesquisa Agropecuária

Vývoj brazilského zemědělství významně ovlivnil Embrapa (viz stránky v anglickém jazyce: <http://www.embrapa.br/english>) - brazilský podnik pro zemědělský výzkum, založený r. 1973 tehdejší vojenským režimem. V té době bylo stále více zřejmé, že pro brazilské zemědělství je neudržitelný stav vysokých státních subvencí. Výsledkem je současný stav, kdy státní podpora zemědělství je v Brazílii na úrovni 6 % jeho celkových příjmů (oproti průměru 26 % pro země OECD). Základním úspěchem Embrapa byla přeměna brazilské savany (cerrado) v úrodnou půdu. Tohoto cíle bylo dosaženo systematickým obohacováním půdy vápnem (snížení kyselosti), dále byla vyšlechtěna odrůda sóji pro pěstování v podmínkách tropů, stejně jako trávy pro pastevectví. Embrapa rovněž vyvinula speciální technologické postupy pro setbu a sklizeň.

e) Současná pozice Brazílie při jednání o zemědělských produktech v rámci WTO

V rámci jednání WTO Brazílie nově navrhuje oborovou dohodu v zemědělství, která by kompenzovala otevření jejího vnitřního trhu pro průmyslové výrobky a služby. V rámci takovýchto oborových dohod zainteresované země u vybraných komodit zruší nebo omezí své dovozní kvóty; Brazílie nyní navrhuje

snížení dovozních kvót pro sektor masa. Tato změna strategie vyplývá ze současné situace, kdy ceny zemědělských komodit jsou na vyšší úrovni a klíčovým faktorem pro přístup na trh není tedy už výše subvencí, která může být nižší, ale výše dovozních kvót.

f) Přístup cizích státních příslušníků do podnikání v oblasti zemědělství

Brazílie si začíná uvědomovat, že do budoucna bude zřejmě vedle USA a Ruska světovou velmocí v oblasti zemědělské výroby, a to nejen v oblasti živočišné, ale i rostlinné. Vláda byla donedávna velmi otevřená přístupu zahraničního kapitálu do uvedeného odvětví. Proto v současné době více než 60 % výrobních kapacit v oblasti výroby etanolu je vlastněno nadnárodními mezinárodními společnostmi. V souvislosti s rostoucí poptávkou po potravinových výrobcích Brazílie zaznamenala zvýšený zájem zejména asijských zemí o koupi půdy a zahájení výroby v Brazílii. To samozřejmě vyvolala obranou reakci místního zemědělského sektoru, který vnímá environmentální tlaky (přísná kontrola deforestace), tak i vzrůstající cenu půdy, což vedlo v roce 2010 k návrhu zákona o zákazu prodeje půdy do rukou nebrasílských subjektů. V současné době je návrh zákona v brasílském parlamentu a zdá se, že výsledným kompromisem bude možnost dlouhodobého pachtování půdy (30-40 let) s právem prodeje, ale nikoliv samotného vlastnictví.

g) Postavení Brazílie do budoucna

Je zřejmé, že Brazílie bude jednou z „obilnic“ světa v 21. století. Vhodné klimatické podmínky, které umožňují dvě-tři sklizně v roce, dostatek vodních srážek, dostatek obdělávací půdy a silné státní investice do vědy a výzkumu v oblasti zemědělství znamenají pro Brazílii, že vzhledem k již saturované domácí spotřebě další nadprodukce bude mířit na světový trh. Samozřejmě, že se Brazílie v této oblasti potýká se silnými ochrannými tendencemi všech nejdůležitějších importérů, ale díky vysoké efektivitě, která není dotována státními dotacemi, se Brazílie díky příznivým cenám a dobré kvalitě prosazuje po celém světě. Největší riziko pro Brazílii bude v důsledku růstu cen zemědělských surovin vysoká závislost zahraničního obchodu na exportu v této oblasti. Zemědělství je vysoce mechanizované, a proto není tak závislé na pracovní síle jako průmysl, což rovněž znamená, že se brasílští farmáři nemusí obávat rigidního pracovního zákonodárství. Dalším eventuálním problémem je nedostatečně se zlepšující se infrastruktura, která by zvládala stále větší objemy vývozu. Bilaterální spolupráce ČR s Brazílií v zemědělství je minimální. Jako jedna z mála zemí ČR nakupuje brasílské zemědělské výrobky prostřednictvím nákupčích domů v Nizozemí a v Německu.

Výše sklizně základních zemědělských plodin v roce 2009 a očekávaná sklizeň v roce 2010:

Plodina	Produkce (tis. tun)		Změna v %
	Sklizeň v roce 2010	Očekávaná sklizeň v roce 2011	
Bavlna	2.931	4.614	57,4
Rýže	11.325	12.762	12,7
Brambory	3.576	3.886	8,7
Kakao	233	225	- 3,4
Káva	2.862	2.595	- 9,3
Cukrová třtina	729.559	661.440	- 9,3
Cibule	1.548	1.478	- 4,5
Fazole	3.223	3.859	19,5
Pomeranče	19.094	18.603	- 2,6
Maniok	24.831	26.267	5,8
Kukuřice	56.059	55.188	- 1,6
Sója	68.479	68.992	0,7
Pšenice	5.960	4.869	- 18,3

Zdroj: IBGE

4.6. Služby

V roce 2010 navštívilo Brazílii 5,2 mil. zahraničních turistů (nejvíce ze sousední Argentiny - 1,4 mil; na Evropu připadlo 1,6 mil. turistů, z toho dle údajů brazilského ministerstva cestovního ruchu bylo 5.700 z ČR). Organizace, síť a systém služeb odpovídá v mnoha státech federace běžnému evropskému standardu, Brazílie se snaží maximálně využít přírodních krás a událostí (zejména známého karnevalu) k přilákání co největšího počtu turistů do země. Díky (nejenom) silnému kurzu domácí měny se však země dostala do kategorie nejdražších turistických destinací.

Dlouhodobě nejatraktivnější cíl zahraničních turistů v Brazílii – město Rio de Janeiro – v posledních letech zaostávalo za svým potenciálem. Situace se však mění v souvislosti s pořadatelstvím LOH 2016. Představitelé města věří, že stejně jako tomu bylo v případě Barcelony, město dokáže využít příležitost LOH a obrátit trend posledních 50-ti let, kdy Rio de Janeiro ztratilo svůj dosavadní statut hlavního města federace ve prospěch nové Brasília. Od té doby docházelo k postupnému úpadku, kdy docházelo k špatnému vládnutí i vysokému růstu kriminality. Předpokládané investice zásadně změní kvalitu života jeho obyvatel a zvýší jeho přitažlivost coby turistické destinace. Z toho by pak profitovalo nejenom Rio, ale celá brazilská federace. Dále jsou populární také přímořská letoviska na severovýchodě země, která patří mezi oblíbené cíle letů provozovaných evropskými charterovými společnostmi. Velký potenciál dále skýtá tzv. ekologická turistika, která se v posledních letech dynamicky rozvíjí. V tomto směru se majitelé tzv. ekologických farem, které se vyznačují prakticky nedotčenou přírodou, prozatím mnohdy soustředí pouze na domácí obyvatelstvo.

V souvislosti s poskytováním služeb zejména zahraničním zákazníkům, jejich úrovni a rozsahem nabídky lze doporučit českým cestovním agenturám účast na každoročních veletrzích turistiky a s ní spojených služeb. Tyto výstavy poskytují ucelený přehled o brazilských podmínkách a nabídkách (více na www.abav.com.br).

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Doprava:

Osobní doprava je závislá převážně na leteckém spojení a to zejména s ohledem na obrovské vzdálenosti mezi jednotlivými místy. Mezi městy São Paulo a Rio de Janeiro je v provozu letecký most se spoji v průměru každých 30 minut během všedních dnů. V BFR působí několik domácích leteckých společností na celonárodní úrovni (v roce 2006 se tehdejší národní dopravce Varig dostal do finančních problémů, které vyústily ve značnou redukci flotily i mezinárodních letů a v následný prodej společnosti Gol). Bez ohledu na letecké spojení je však díky relativně husté silniční síti (220.000 km s pevným povrchem) převážná část území dosažitelná pomocí autobusových linek, obsazených většinou kvalitními dálkovými vozy.

Díky rozsáhlé silniční síti je i vnitrostátní doprava zboží uskutečňována převážně kamiony. Vodní doprava je při pobřeží a na hlavních vodních tocích rovněž velmi rozšířená a v současné době je připravována řada projektů, majících za cíl její větší využití, protože stávající silniční síť je přetížená. Brazilská železniční síť má délku pouhých 30 tis. km, což je důvodem, proč je železnice tak málo využívána k dopravě nákladů oproti silniční dopravě. Brazilská vláda realizuje řadu nových projektů rozšíření železniční sítě, a to zejména ve střední části země, kde je nutné přepravovat obrovské množství zemědělských plodin (odhaduje se na 100 mil. tun ročně). V dlouhodobém horizontu je plánováno rozšíření železniční sítě o cca 15 tis. km.

Telekomunikace:

Telekomunikace byly částečně privatizovány ve druhé polovině 90. let a přilákaly investice ve výši 20 mld. USD. Privatizace přinesla značný nárůst využívání telefonního spojení, zejména na úseku mobilních telefonů, kde rostoucí konkurence tlačí ceny dolů. Přístroje jsou domácí výroby, ovšem v licenci hlavních světových firem (Nokia, Motorola, Siemens atd.). V dubnu 2011 bylo v zemi registrováno 210,5 milionu aktivních mobilních sim karet (což 5-ti násobně převyšuje počet pevných linek). Běžným komunikačním prostředkem je internet.

Energetika:

Brazílie je 9. největším spotřebitelem energie na světě. Její spotřeba energie v posledních letech výrazně roste v důsledku vysokých temp hospodářského růstu. Podíl jednotlivých zdrojů na spotřebě energie země je následující:

Ropa a ostatní tekutiny 50 % / elektřina generovaná vodními elektrárnami 34 % / přírodní plyn 8 % / uhlí 5 % / nukleární elektrárny 1 % / ostatní obnovitelné zdroje 2 %.

Brazílie disponovala v r. 2009 celkem 104 GW instalované výrobní kapacity (srovnatelné s IT nebo UK). V zemi bylo generováno 461 mld. kWh při spotřebě 421 mld. kWh. Největší podíl mají hydroelektrárny (včetně světově druhé největší elektrárny Itaipu o kapacitě 14 GW), které se však nacházejí daleko od hlavních center poptávky, což vede k vysokým přenosovým a distribučním ztrátám. Silná závislost na vodní zdrojích způsobila v minulosti značné problémy (krize v letech 2001-2 v důsledku nízkých srážek). Tepelné elektrárny zajišťují pouze malou část dodávek elektrické energie v Brazílii. Nejrozšířenějším palivem je zemní plyn, následovaný ropnými produkty a uhlím. V Brazílii jsou v provozu dosud dvě jaderné elektrárny o celkové kapacitě 2.000 MW. Výroba elektrické energie je v Brazílii pod kontrolou velkých státních společností, firma Eletrobrás spravuje cca 40 % kapacity (včetně 50 % Itaipu), významný podíl mají další státní podniky, např. CESP (8 %), Cemig (7 %) a Copel (5 %). V soukromých rukou je dosud cca 30 % výroby elektrické energie a v souvislosti s udělováním licencí je předpoklad, že tento podíl se do budoucna bude dále zvyšovat až na 50 %. Vláda předpokládá další výstavbu hydroelektráren (v současnosti je aktuální zejména kontroverzní projekt přehrady Belo Monte ve státě Pará o kapacitě 11.000 MW). Záměrem vlády je rovněž zvýšit podíl tepelných (plynových) elektráren. Dle strategického plánu Petrobras se rovněž plánuje zvýšit do roku 2020 rafinační kapacity na 3 mil. bbl/d.

Brazílie je spolu s Mexikem a Argentinou jedním ze třech států Latinské Ameriky, který provozuje jaderné elektrárny; v Brazílii jsou v současnosti v provozu dvě elektrárny v municipiu Angra dos Reis na jihu státu Rio de Janeiro. JE Angra 1 o kapacitě 657 MW byla po 14-ti letech výstavby uvedena do provozu roku 1985. Výstavba JE Angra 2 se datuje od r. 1976, v provozu je od r. 2001 a její kapacita je 1.350 MW. V témže roce 1976 byla zahájena i výstavba JE Angra 3, avšak v roce 1986 byly práce přerušeny a obnoveny až r. 2007. Zahájení provozu je naplánováno na r. 2015, kapacita má být 1.405 MW. Vláda do r. 2030 počítá s uvedením do provozu čtyř nových JE; každá má mít kapacitu 1.000 MW. Celková instalovaná kapacita JE v Brazílii by tak byla 7.300 MW, což ovšem stále představuje skromný podíl na celkové spotřebě země. Tento činil v r. 2009 1,8 % (2 GW) z celkové spotřeby 110 GW. Dle odhadů pro rok 2019 vzroste celková spotřeba na 180 GW, JE s očekávaným výkonem 3,4 GW by tak pokryly 1,9 %. Možné další scénáře jsou stavba šesti až osmi nových JE. Ve všech případech je odhad doby výstavby 8 - 10 let a cena jedné JE okolo 3 mld. USD. Ozývají se i hlasy, že Brazílie by měla disponovat svojí vlastní technologií pro vyprojektování a stavbu JE (jako tomu je v případě zbývajících zemí často skloňovaného uskupení BRIC). Rozhodnutí o výstavbě nových JE by mělo padnout do konce letošního roku 2011; ohlasy na japonskou havárii převládají v tom smyslu, že Brazílie coby země s narůstající spotřebou energie si nemůže dovolit emocionální reakce typu pozastavení procesu schvalování nových JE. Dle společnosti Electronuclear, která JE provozuje, jsou Angra 1 + 2 konstruovány tak, aby vydržely zemětřesení do 7-mi stupňů Richterovy škály a tsunami do 6-ti metrů (navíc tsunami Brazílii, vzhledem ke skutečnosti, že tektonické desky se v Atlantiku na rozdíl od Tichého oceánu od sebe vzdalují, údajně nehrozí). Nicméně ke zbrzdění procesu pravděpodobně dojde, ministr vědy a technologie již prohlásil, že Brazílie bezpečnost svých JE znovu prověří. Japonská havárie může také oddálit plány na obohacování uranu, kdy vláda měla v úmyslu výstavbu dvou závodů, které by umožnily tento proces kompletně realizovat v Brazílii (Brazílie, která disponuje rozsáhlými zásobami uranu, je v dodávkách jaderného paliva závislá na příspěvku Francie a Kanady).

Sektor výroby a distribuce elektrické energie prochází v posledních letech zásadními změnami. Roku 2004 vstoupil v platnost nový model, jehož hlavními znaky je snaha o efektivnost, projevující se v co nejnižších cenách energie pro spotřebitele, a plánování v střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu, které by mělo zabezpečit dostatek energie za současného růstu poptávky. Nový model byl koncipován na základě událostí z let 2001 a 2002, kdy zejména díky nedostatku dešťů prošla Brazílie energetickou krizí, která se mj. projevila i omezováním dodávek energie pro spotřebitele. Souběžným cílem modelu je snížení závislosti země na vodních zdrojích, jejichž prostřednictvím se nyní vyrábí 75 % energie. Tepelné elektrárny se na celkové výrobě podílejí 21 %, atomové 2% a malé vodní elektrárny 2 %.

Mezi hlavní nástroje nového modelu patří:

1. pravidelné dražby energie vyráběné v současných i v budoucnu instalovaných kapacitách; vítězové těchto tendrů obdrží dlouhodobé smlouvy (15-20 let);

2. zákaz nákupu energie distributorem od výrobce patřícího do stejné ekonomické skupiny (v zájmu zabránění umělého navyšování cen a opomíjení levnějších zdrojů);
3. podpora výroby energie z alternativních zdrojů;
4. nutnost hlášení plánované poptávky ze strany distributorů s předstihem alespoň 5 let a současný požadavek na odkoupení 100 % nabídky od výrobců.

Spotřeba energie v Brazílii v příštích letech nadále poroste ročními tempy 4 - 5 % (tak, jak tomu bylo i v posledním období, kdy nárůst spotřeby odpovídal přírůstku HDP). Dle studie poradenské agentury KPMG budou v období do r. 2020 roční investice do energetického sektoru Brazílie cca 10 mld. USD. Předpokládá se zvýšení podílu tepelných elektráren na zemní plyn (na 11 %), biomasu (4 %) i jaderných elektráren (4 %).

Přehled surovinových zdrojů:

a) Ropa - Brazílie je po Venezuele druhou jihoamerickou zemí s největšími zásobami ropy - 12,9 mld. barelů prokázaných zásob ropy v r. 2011 (kromě nových ložisek tzv. pré-sal, objevených r. 2007). Její denní produkce v r. 2010 představovala 2,7 milionu barelů denně (bbl/d). Odhady kapacity nově objevených ložisek pré-sal (které se nacházejí v hloubce 8.000 m pod mořskou hladinou pod vrstvou soli v pobřežních vodách na jihovýchodě a jihu země - oblast mezi státy Espirito Santo a Santa Catarina) pak hovoří o zásobách ve výši 50 mld. barelů ropy a zemního plynu; samotné zahájení těžby bude ovšem vyžadovat nová technická řešení pro extrémní hloubky. V důsledku nárůstu výroby se v roce 2009 Brazílie stala čistým vývozcem ropy; v souvislosti s ložisky pré-sal by se Brazílie mohla stát jedním z hlavních světových vývozců. Cca 1/5 spotřeby ropy je z dovozu (jedná se o lehkou ropu zejména ze zemí Blízkého východu, ale i Argentiny, USA a Kanady). Dominantním hráčem v brazilském ropném průmyslu je státní Petrobras (zajišťuje více než 4/5 těžby a provozuje 11 rafinerií z celkových 13-ti v zemi). Společnost měla až do roku 1997, kdy stát otevřel sektor konkurenci, monopolní postavení. V současnosti se těžbou zabývá cca 50 společností, významné jsou aktivity i zahraničních firem (Royal Dutch Shell, Chevron a Devon). Co se týče nového vstupu zahraničních subjektů lze očekávat významné angažmá ze strany ČLR. Kapacita rafinace ropy v Brazílii je 1,9 milionu bbl/d (zahrnuje 13 rafinerií). Rafinace ropy v Brazílii je relativně jednoduchá, což znamená, že země musí exportovat část své produkce těžké ropy a dovážet ropu lehkou. Systém ropovodů se skládá ze 6.500 km ropovodů, pobřežních dovozní terminálů a vnitrostátních skladovacích prostor. Síť umožňuje pohyb ropy od pobřeží do vnitrozemských rafinerií a center spotřeby. Ropovody jsou v Brazílii provozovány společností Transpetro (100 % dcera Petrobrasu).

b) Zemní plyn - prokázané zásoby zemního plynu byly v roce 2011 365 mld. m³. Zemní plyn představuje dosud menší část celkové brazilské energetické spotřeby, jeho produkce však v souladu se záměrem vlády v posledních letech roste, což je dáno snahou omezit závislost země na dovezech. V roce 2009 se v Brazílii vyprodukovalo 10,3 mld. m³ přírodního plynu (spotřeba v témže roce byla 18,7 mld. m³). Většina dovozu zemního plynu je z Bolívie, závislost se však postupně snižuje a v souvislosti s novými ložisky pré-sal se předpokládá blízká soběstačnost. Síť plynovodů má více než 6.000 kilometrů plynovodů, hlavně v jihovýchodní a severovýchodní části země; v současnosti nejsou vzájemně propojeny, což brání rozvoji domácího výroby a spotřeby. Díky nedostatečné dopravní infrastruktuře došlo k zanedbání průzkumu a těžby v plynu ve vnitřních regionech země. Státní Petrobras kontroluje 90 % těžby zemního plynu v Brazílii, vláda se v současnosti snaží o přilákání zahraničních investic do sektoru formou soutěží na licence. K hlavním zahraničním účastníkům v sektoru patří britský BG. Plynovody jsou rovněž provozovány z většiny společností Petrobras.

c) Etanol - snad nejvýznamnějším rysem brazilské energetiky je tvorba etanolu z vypěstované cukrové třtiny. Brazílie je, z pohledu produkce etanolu jako paliva, celosvětovým číslem dva (prvenství USA), co se týče exportu je ovšem již číslem jedna, následována USA a Argentinou. V rámci matriky země, tvoří produkce etanolu z cukrové třtiny téměř pětina podíl na celkovém objemu energie vyprodukované v zemi. V celosvětovém měřítku představuje brazilská produkce etanolu více než třetinu, když Brazílie vyprodukovala 27,9 mld. litrů etanolu v roce 2010 (společně s USA vyrobí téměř 90% světové produkce etanolu). Význam produkce etanolu je klíčový zejména pro automobilový průmysl, kdy přibližně 90 % automobilů, zaregistrovaných v Brazílii, představují tzv. flex-fuel modely, což jim umožňuje využívat jako palivo buď 100 procentní etanol, anebo etanol v libovolném poměru s benzínem.

d) Uhlí - prokázané zásoby jsou zhruba 7,8 mld. metrických tun; těžba r. 2009 byla 6,9 mil. tun a spotřeba 25,4 mil. tun. Dovozy uhlí se realizují z Austrálie, USA, Kanady a JAR, do budoucna dojde k jejich nárůstu (vzhledem k předpokládanému zdvojnásobení kapacity brazilského ocelářství v příštích deseti letech).

Brazílie nebude do budoucna čelit ohrožení své energetické bezpečnosti, díky cílevědomé snaze, která se datuje od ropné krize r. 1973, se podařilo naopak dosáhnout stávající energetické nezávislosti. Vojenská vláda, která byla tehdy u moci, se zaměřila na rozsáhlé investice jak do domácí těžby ropy (prostřednictvím Petrobras, který měl na těžbu monopol až do r. 1997), tak do vývoje a produkce etanolu na bázi cukrové třtiny, kde bylo dosaženo vysoké efektivnosti; v současnosti je Brazílie v oboru biopaliv velmocí. Naplnění daného záměru bylo ovšem podmíněno dostatečnými přírodními zdroji, kterými země disponuje. Vzhledem k novým ložiskům ropy v pré-sal je do budoucna reálný předpoklad, že se Brazílie stane také jedním z hlavních producentů ropy.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Konsolidovaná data o přijímané a poskytované pomoci nejsou z brazilských zdrojů k dispozici. Podle údajů OECD byla výše rozvojové pomoci poskytnuté v r. 2009 Brazílii 309 mil. USD; k největším dárcům se řadí Japonsko, EU (a bilaterálně SRN, Francie a Španělsko) a USA. Nejvíce prostředků směřuje na speciální rozvojové programy a do rozvoje školství. (Dle Světové banky byla v roce 2009 výše ODA plus přijatá oficiální rozvojová pomoc USD 338 mil. USD).

Brazílie také rozvojovou pomoc poskytuje (prostřednictvím agentury ministerstva zahraničí Agencia Brasileira de Cooperacao), a to zejména formou zakládání školících středisek vedených brazilskými experty. Mezi příjemce brazilské rozvojové pomoci patří Haiti, Angola, Guiné Bissau, Východní Timor, Mosambik, Paraguay a Kuba.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Brazílský Celkový rozpočet unie je složen z fiskálního rozpočtu a rozpočtu systému sociálního zabezpečení. Rozpočet je koncipován vládou na základě odhadu vývoje HDP a inflace pro příští rok, podle Ústavy a dalších souvisejících zákonů musí být sestaven jako vyrovnaný. Zákon o státním rozpočtu by měl být projednán a schválen vždy do konce předcházejícího kalendářního roku.

	2006	2007	2008	2009	2010
	mil. BRL	mil. BRL	mil. BRL	mil. BRL	mil. BRL
	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP	% HDP
Celkový příjem	543.505	618.873	716.647	739.304	919.773
	22,94 %	23,25 %	23,64 %	23,21 %	25,03 %
Fiskální příjem	418.416	477.142	551.332	555.054	705.297
	17,66 %	17,93 %	18,18 %	17,43 %	19,19 %
Příjem systému sociálního zabezpečení	123.520	140.412	163.355	182.008	211.968
	5,21 %	5,28 %	5,39 %	5,71 %	5,77 %
Převody státům a obcím	92.780	105.605	133.076	127.684	140.678
	3,92 %	3,97 %	4,39 %	4,01 %	3,83 %
Čistý příjem celkem	450.725	513.268	583.572	611.621	779.095
	19,02 %	19,29 %	19,25 %	19,20 %	21,20 %
Celkové výdaje	401.833	455.443	497.926	572.405	700.158
	16,96 %	17,12 %	16,42 %	17,96 %	19,05 %
Personální výdaje	105.496	116.372	130.829	151.653	166.486
	4,45 %	4,37 %	4,32 %	4,76 %	4,53 %
Výdaje sociálního zabezp.	165.585	185.293	199.562	224.876	254.859
	6,99 %	6,96 %	6,58 %	7,06 %	6,93 %
Kapitálové úhrady	128.316	151.293	164.061	191.825	274.544
	5,41 %	5,69 %	5,41 %	6,02	7,47 %

Primární saldo	48.892	57.825	71.401	39.215	78.937
	2,06 %	2,17 %	2,36 %	1,24 %	2,15 %
Úroky	125.827	119.046	96.199	149.806	124.509
	0,00%	0,00 %	- 0,04 %	- 0,05 %	- 0,04 %
Nominální saldo	74.475	59.607	24.891	107.363	45.785
	2,17 %	2,23 %	2,35 %	1,33 %	2,14 %
Nominální HDP	2.369.797	2.661.343	3.031.864	3.185.126	3.674.964
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Zdroj: Ministerstvo financí BFR

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Platební bilance

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Běžný účet platební bilance v mld. USD	13,53	1,46	- 28,19	- 24,33	- 47,36
Kapitálový účet platební bilance v mld. USD	0,86	0,75	1,05	1,12	1,12
Finanční účet platební bilance v mld. USD	16,41	88,40	28,30	69,42	98,54
Devizové rezervy v mld. USD	85,84	180,33	193,8	238,5	288,57

Zdroj: Banco do Central do Brasil

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Zahraniční zadluženost

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubá zadluženost v mld. USD	172,5	193,6	200,2	176,2	199,5

Zdroj: Banco do Central do Brasil

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní soustavu upravuje zákon č. 4595/1964. Mezi hlavní instituce, které mají klíčový vliv na fungování bankovní soustavy, patří:

- Brazilská centrální banka (Banco Central do Brasil) je podřízena Ministerstvu financí a je výkonným orgánem provádějícím politiku stanovenou Výborem pro monetární politiku.
- Výbor pro monetární politiku (Comitê de Política Monetária - COPOM) stanovuje tzv. základní úrokovou míru ekonomiky SELIC, je odpovědný za vydávání oběživa, stanovuje podmínky fungování centrální banky, determinuje základní charakteristiku bankovek a mincí, určuje směrnice a normy týkající se směnných kursů a koordinuje národní monetární politiku s investiční politikou vlády; jeho prezidentem je ministr financí.
- Komise pro kapitálové hodnoty (Comissão de Valores Mobiliários) je podřízena Ministerstvu financí a jejím základním úkolem je regulace kapitálového trhu a dohled nad ním.
- Brazilská Banka (Banco do Brasil) je komerční bankou vlastněnou většinovým podílem federálním státem. Mimo činnost komerční je také zodpovědná za provádění úvěrové a monetární politiky federální vlády za dohledu Výboru pro monetární politiku.
- Národní banka pro hospodářský a sociální rozvoj (Banco Nacional de Desenvolvimento Econômico e Social - BNDES) je hlavním nástrojem k provádění investiční politiky federální vlády.

Federální stát vlastní následující obchodní banky: Banco do Brasil S.A., Banco do Nordeste do Brasil S.A., Banco do Amazônia S.A., Banco Meridional do Brasil S.A., Banco Regional de Brasília. Jednotlivé státy vlastní své komerční banky, operující pouze na jejich územích.

Hlavními komerční bankami dle bilanční sumy jsou: Itaú Unibanco, Banco do Brasil, Caixa Econômica Federal (CEF), Banco Bradesco, Santander Banespa. ABN Amro a Safra.

K významným zahraničním bankám působícím v Brazílii patří Banco Santander, ABN Amro, HSBC, Citibank, Credit Suisse, JP Morgan Chase, BNP Paribas, Deutsche Bank a další.

Mezi hlavní pojišťovací ústavy lze zařadit Porto Seguro, AGF Brasil Seguros, Braseg, Paulista Seguros, Itaú Seguros, Paglimar a Marítima Seguros.

5.5. Daňový systém

Brazílie je federálním státem ustaveným na základě dohody jednotlivých států, což je zakotveno ve federální ústavě. Systém zaručuje všem členům federace možnost vytvoření vlastního daňového systému, mimo systém federální. Daňový systém je rozdělen mezi daně, regulační poplatky, správní poplatky, poplatky ze státních zakázek a sociální příspěvky. Je v neustálém pohybu a každoročně zaznamenává úpravy na všech svých úrovních. Již několik let se připravuje komplexní daňová reforma, jejímž hlavním cílem je zefektivnit a zprůhlednit daňovou soustavu a zefektivnit výběr daní ¹.

Základní daně vybírané v Brazílii podle úrovně státní správy

Daň vybírá	Daň
Unie	Dovozní – Imposto de Importação (II)
	Vývozní – Imposto de Exportação (IE)
	Z příjmů – Imposto de Renda (IR)
	Z průmyslových výrobků – Imposto sobre Produtos Industrializados (IPI)
	Z finančních operací – Imposto sobre Operações Financeiras (IOF)
	Z vlastnictví zemědělských pozemků – Imposto sobre Propriedade Territorial Rural (ITR)
Státy federace a Federální distrikt	Dědická a darovací – Imposto sobre Transmissão Causa Mortis e Doações (ITCD)
	Z oběhu zboží a služeb – Imposto Sobre Circulação de Mercadorias e Serviços (ICMS)

	Z vlastnictví motorových vozidel – Imposto sobre a Propriedade de Veículos Automotores (IPVA)
Obce a Federální distrikt	Pozemková – Imposto Predial Territorial Urbano (IPTU)
	Z převodu nemovitostí – Imposto sobre Transmissão de Bens Imóveis (ITBI)
	Ze služeb (kromě těch, které podléhají ICMS) – Imposto sobre Serviços (ISS)

Vybírání příspěvků sociálního charakteru na úrovni Unie

Příspěvek vybírá	Příspěvek
Unie	Příspěvek na financování sociálního zabezpečení (COFINS)
	Program sociální integrace/Program vytváření majetku státních zaměstnanců (PIS/PASEP)
	Příspěvek z čistého zisku (CSLL)
	Dočasný příspěvek z oběhu finančních prostředků (CPMF)
	Příspěvek na sociální zabezpečení (vybírán z příjmů OSVC)

Vláda je kritizována za vysoké daňové zatížení, které omezuje investice a aktivitu podnikatelské sféry, stejně jako brání zvyšování kupní síly obyvatelstva. Daňové zatížení se v současnosti se blíží k úrovni 40-ti %.

¹Některé zdroje uvádějí, že v přebujelém brazilském daňovém systému dochází průměrně k jedné změně za hodinu. Odhaduje se, že podniky vynakládají na sledování a přizpůsobování se těmto změnám cca 500 mil. USD ročně.

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

V roce 2010 dosáhl obrat zahraničního obchodu Brazílie rekordní hodnoty 383,6 mld. USD, což představuje nárůst o 36,6 % oproti roku 2009, kdy byl obrat 280,7 mld. USD (nízká úroveň roku 2009 byla důsledkem mezinárodní finanční krize, která vedla ke snížení světových cen nerostných a zemědělských komodit i k celkovému poklesu poptávky po zboží). Vývoz r. 2010 dosáhl 201,9 mld. USD a dovoz 181,6 mld. USD. Toto představuje zvýšení vývozu oproti roku 2009 o 32 % a dovozu o 42 %. Přebytek obchodní bilance dosáhl 20,3 mld. USD, což je hodnota o 19,8 nižší, než v roce 2009, kdy tento činil 25,3 mld. USD.

Jedním z hlavních rysů brazilského exportu v posledních letech je expanze prodeje na netradiční trhy. Kontinuálně dochází k významnému růstu vývozu do zemí východní Evropy i Afriky. V roce 2009 se největším příjemcem brazilských vývozu poprvé stala Čína, když na této pozici vystřídala USA.

V souvislosti s exportním výkonem brazilské ekonomiky v uplynulých letech představitelé podnikatelské sféry pozitivně hodnotí také činnost vládní proexportní agentury APEX.

Přehled zahraničního obchodu BFR (v mil. USD)

Rok	Vývoz	Dovoz	Saldo
2006	137 471	91 394	46 077
2007	160 649	120 621	40 028
2008	197.942	173.197	24.745
2009	152.995	127.647	25.348
2010	201.915	181.649	20.267
2011 (1-8)	166.713	146.754	19.959

Zdroj: SECEX (Secretaria de Comércio Exterior, institut Ministerstva rozvoje, průmyslu a zahraničního obchodu)

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Největší příjemci brazilských vývozu r. 2010

Země	Hodnota (mil. USD)	Podíl (%)	Změna 2010/2009 (%)
Čína	30.786	15,3	46,6
USA	19.462	9,6	23,7
Argentina	18.523	9,2	44,9
Nizozemsko	10.228	5,1	25,5
Německo	8.138	4,0	31,8
Japonsko	7.141	3,5	67,2
Spojené království	4.635	2,3	24,4
Chile	4.528	2,1	60,3
Itálie	4.235	2,1	40,4
Rusko	4.152	2,1	44,7

Zdroj: SECEX

Výsledky zahraničního obchodu podle statistik SECEX je nutno brát s jistou rezervou, protože nezohledňují (a mnohdy ani nemohou) konečného příjemce zboží. Nizozemí je např. čtvrtým největším dovozcem po Číně, USA a Argentině, nicméně je tomu tak především proto, že velké množství zboží směřuje k evropským dovozcům přes nizozemské přístavy, případně nadnárodní firmy, které mají své

sídlo právě v Nizozemí. Podobně je tomu i pokud jde o obchodní výměnu s ČR, kde se vyskytují obrovské rozdíly mezi čísly uváděnými v brazilských a českých statistikách (podrobněji viz 7.2.).

Vývoz BFR dle hlavních ekonomických bloků r. 2010

Ekonomický blok	Hodnota (mil. USD)	Podíl (%)	Změna 2010/2009 (%)
Latinská Amerika a Karibik	48.008	23,8	34,6
- z toho Mercosul	22.602	11,2	42,8
EU	43.135	21,4	26,7
Asie	56.273	27,9	39,9
USA	19.462	9,6	23,7
Afrika	9.262	4,6	6,6
Střední východ	10.525	5,2	39,4
Východní Evropa	4.788	2,4	41,5

Zdroj: SECEX

Podíl jednotlivých států na vývozu BFR v roce 2010

Stát federace	Podíl na vývozu (%)	Stát	Podíl na vývozu (%)
Sao Paulo	25,90	Amazonas	0,55
Minas Gerais	15,46	Pernambuco	0,55
Rio de Janeiro	9,92	Alagoas	0,48
Rio Grande do Sul	7,62	Rondonia	0,21
Paraná	7,02	Amapá	0,17
Pará	6,36	Tocantins	0,17
Espírito Santo	5,92	Rio Grande do Norte	0,14
Bahia	4,40	Paraíba	0,11
Mato Grosso	4,19	Distrito Federal	0,08
Santa Catarina	3,76	Piauí	0,06
Goiás	2,00	Sergipe	0,04
Mato Grosso do Sul	1,47	Acre	0,01
Maranhao	1,45	Roraima	0,01
Ceará	0,63	CELKEM	100,00

Zdroj: SECEX

Největší vývozci do BRF r. 2010

Země	Hodnota (mil. USD)	Podíl (%)	Změna 2010/2009 (%)
USA	27.249	15,0	35,0
Čína	25.593	14,1	60,9
Argentina	14.426	7,9	27,9
Německo	12.552	6,9	27,2
Jižní Korea	8.422	4,6	74,8
Japonsko	6.982	3,8	30,1
Nigérie	5.920	3,3	24,4
Itálie	4.838	2,7	32,0
Francie	4.800	2,6	32,7
Indie	4.242	2,3	93,6

Zdroj: SECEX

Dovoz BFR dle hlavních ekonomických bloků 2010

Ekonomický blok	Hodnota (mil. USD)	Podíl (%)	Změna 2010/2009 (%)
Asie	56.142	30,9	55,3

EU	39.121	21,5	33,9
Latinská Amerika a Karibik	30.819	17,0	35,5
- z toho Mercosul	16.612	9,1	26,7
USA	27.249	15,0	35,0
Afrika	11.302	6,2	33,5
Střední východ	4.680	2,6	48,9
Východní Evropa	3.024	1,7	43,6

Zdroj: SECEX

6.3. Komoditní struktura

Vývoz BFR r. 2010

	Hodnota (mil. USD)	Změna 2010/2009 (%)	Podíl (%)
Suroviny	90.005	45,3	44,6
Polotovary	28.207	37,6	14,0
Hotové výrobky	79.563	18,1	39,4
Celkem	201.915	32,0	100

Zdroj: SECEX

Vývoz BFR dle hlavních komodit r. 2010

	Hodnota (mil. USD)	Změna 2010/2009 (%)	Podíl (%)
Nerosty	30.839	113,4	15,3
Ropa a paliva	22.890	53,1	11,3
Dopravní prostředky	21.748	34,6	10,8
Sója a sojové výrobky	17.115	- 0,8	8,5
Cukr a etanol	13.776	41,8	6,8
Chemické výrobky	13.477	23,9	6,7
Masa	13.292	15,9	6,6
Hutnické výrobky	12.948	16,6	6,4
Stroje a zařízení	8.187	30,9	4,1
Papír a celulóza	6.769	35,4	3,4
Káva	5.739	35,0	2,9
Elektrická zařízení	4.815	- 3,0	2,4

Zdroj: SECEX

Dovoz BFR r. 2010

	Hodnota (mil. USD)	Změna 2010/2009 (%)	Podíl (%)
Ropa a paliva	25.344	51,3	13,9
Polotovary	83.884	40,4	46,2
Základní prostředky	40.995	38,0	22,6
Spotřební zboží	31.426	46,0	17,3
Celkem	181.649	42,2	100

Zdroj: SECEX

Dovoz BFR dle hlavních komodit r. 2010

	Hodnota (mil. USD)	Změna 2010/2009 (%)	Podíl (%)
--	--------------------	---------------------	-----------

Paliva a mazadla	29.958	58,8	16,5
Stroje a zařízení	28.537	35,7	15,7
Elektrická zařízení	22.246	42,7	12,2
Automobily a součásti	17.276	50,8	9,5
Chemické výrobky	10.235	18,6	5,6
Železo, ocel a výrobky z nich	7.882	71,6	4,3
Plastické hmoty a výrobky z nich	6.521	36,1	3,6
Optická a přesná zařízení	6.093	25,0	3,4
Farmaceutika	6.093	36,1	3,4
Hnojiva	4.943	26,6	2,7
Pryž a pryžové výrobky	3.990	74,0	2,2
Obilniny	2.785	9,7	1,5

Zdroj: SECEX

6.4. Dovožní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Brazilští dovozci dlouhodobě vyvíjejí úsilí o zjednodušení a urychlení celní deklarace v zemi. Celní procedura je v porovnání s ostatními zeměmi, kde se odbavení počítá na hodiny, kalkulována ve dnech a v případě přístavu to může být i 10 dnů. Přitom náklady na celní a přístavní poplatky jsou až o 50% vyšší, než je ve světě obvyklé a v případě kontejnerů jsou dokonce násobkem nákladů v evropských přístavech. Náklady na jiný druh přepravy zboží jsou však ještě vyšší, ať už se jedná o dopravu silniční či leteckou.

Dovozy podléhají celnímu režimu, který je dán celním sazebníkem MERCOSULu – Tarifa Externa Comum (TEC). Proklamovanou snahou administrativy je cla postupně snižovat, nicméně realitou zůstává existence značného celního rozpětí; některé druhy zboží podléhají poplatkům až 85 %. Například při dovozu strojírenských výrobků do státu São Paulo činí běžné dovozní clo 18 %, které se navyšuje o dalších 5 % daně z průmyslových výrobků. Pokud by se však jednalo o dovoz např. krátkých zbraní nebo loveckých pušek, je tato celní sazba 21,5% a navazující daň z průmyslových výrobků 45 %. V některých případech se tak zboží z dovozu vlivem cel, daní a dalších poplatků prodraží až čtyřnásobně v porovnání s cenou na bázi FOB.

Konstrukce dovožních cel a daní:

- II - dovozní clo podle celního sazebníku TEC; vypočítá se z hodnoty CIF;
- IPI - daň z průmyslových výrobků; vypočítá se z hodnoty (CIF + II);
- ICMS - daň z oběhu zboží a služeb (obdoba DPH); liší se v jednotlivých státech federace (většinou 18 %); vypočítává se z hodnoty (CIF+II+IPI);
- Sociální příspěvky PIS/PASEP (1,65 %) a COFINS (7,6 %); vypočítávají se z hodnoty (CIF+II+IPI +ICMS)
- AFRMM - daň z námořního přepravného; 25% hodnoty přepravného;
- SISCOMEX - poplatek za používání počítačového systému pro uvolnění přepravních dokumentů; pohybuje se od 40 do 124 BRL při 15 položkách;
- Taxa Desconsolidação - daň za uvolnění přepravních dokumentů pro společnost zajišťující celní deklarace; pohybuje se od 60 do 80 BRL podle hodnoty zboží;
- Taxa Capatazias - daň za kaptizaci v přístavu; poplatky závisejí na způsobu přepravy; v případě kontejneru se podle přístavu pohybují od 120 BRL do 450 BRL;
- Taxa Tradução Manifesto - poplatek za ověřený překlad dokumentů;

- Taxa Sindicato dos Despachantes Aduaneiro (SDA) - poplatek za deklaranta, 0,65% CIF hodnoty zboží, minimálně 180,- BRL a maximálně 2.700,- BRL za jeden projednávaný případ;

Modelový příklad navýšení ceny při dovozu stroje v hodnotě 100 tis. USD ve 20-ti stopém kontejneru při použití lodní dopravy do přístavu Santos (stát São Paulo)

Cena výrobku na bázi FOB	100 000
Dopravné	2 400
Pojištění (1%)	1 000
Cena výrobku CIF	103 400
Dovozní clo (II): 18 % z ceny CIF	18 612
Daň z průmyslových výrobků (IPI): 10 % z ceny CIF + II	12 201
Daň z oběhu průmyslových výrobků a služeb (ICMS): 18% z ceny CIF + II + IPI	24 158
Příspěvek PIS/PASEP: 1,65 % z hodnoty CIF+II+IPI +ICMS	2 613
Příspěvek COFINS: 7,6 % z hodnoty CIF+II+IPI +ICMS	12 036
Daň z námořního přepravného (AFRMM): 25% z dopravného	600
Skladné: 0.65% z hodnoty CIF (min. 170 USD, max. 235 USD)	235
Další poplatky a dopravné v místě určení	1 000
Průměrné bankovní náklady: 2% z hodnoty FOB	2 000
Konečná cena	176 855

Zdroj: výpočet ZÚ Brasília

Charakteristika celních sazeb a hlavních daní při dovozu zboží do BFR

• II - Imposto de Importação

Jedná se o dovozní clo (federální daň), které se většinou pohybuje v rozmezí od 0 do 20 %; v roce 2005 činilo v průměru 4,35 %. Klasifikace zboží a celní tarify jsou uvedeny ve společném celním sazebníku zemí MERCOSULu – TEC (Tarifa Externa Comum). Aktuální verze celního sazebníku TEC v angličtině je k dispozici ke stažení na adrese:

http://www.desenvolvimento.gov.br/portalmdic/arquivos/dwnl_1301080898.xls případně v portugalské na adrese:

http://www.desenvolvimento.gov.br/portalmdic/arquivos/dwnl_1301080850.xls

Hledání celní sazby na dovoz konkrétního typu zboží usnadní orientace podle čísla NCM (Nomenclatura Comum do Mercosul), které odpovídá číslu položky podle harmonizovanému systému celní klasifikace užívaného v EU (může se lišit v posledních dvou číslicích). V současné době existuje seznam výjimek z TEC; každá členská země MERCOSULu má možnost stanovit vlastní celní sazby až u 100 položek a každých 6 měsíců měnit sazby u 20% z nich. Seznam výjimek platných pro BFR je na adrese:

http://www.desenvolvimento.gov.br/portalmdic/arquivos/dwnl_1303147413.xls

Aktuální odkazy by měly být vždy k dispozici na stránce:

<http://www.desenvolvimento.gov.br/sitio/interna/interna.php?area=5&menu=337>.

• PI - Imposto sobre Produtos Industrializados

Jedná se o federální spotřební daň vybíranou z hodnoty výrobků z domácí produkce a za průmyslové výrobky dovážené nebo vyvážené nebo pocházející ze zóny volného obchodu. Její sazby nejsou pevné, diferenciací je odlišná podle důležitosti a potřeby výrobku na brazilském trhu. Běžná výše daně se pohybuje mezi 0 až 20 %. Některé typy výrobků jsou zatíženy nulovou daní (např. potraviny), zatímco nejvyšší sazba je uvedena v současnosti u dovážených tabákových výrobků (330 %). Specifikace výrobků a odpovídající daně jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce zákona, který se týká spotřební daně (TIPI). Daňová povinnost se musí realizovat do 10 dnů od transferu výrobků nebo zboží.

Výši IPI pro jednotlivé položky celního sazebníku lze nalézt na adrese:
<http://www.receita.fazenda.gov.br/Alíquotas/DownloadArqTIPI.htm> (rozděleno na menší soubory podle kapitol celního sazebníku)

• **ICMS - Imposto sobre Circulação de Mercadorias e Serviços**

Jde o daň z oběhu průmyslového zboží a z poskytování služeb (týká se telekomunikací, meziměstské dopravy a dopravy mezi státy federace). Daň ve výši 7 – 18 % vybírají jednotlivé státy federace na základě federálního zákona, přičemž sazba se liší stát od státu.

Daň je aplikována na fyzické i právnické osoby, které:

- převezmou lodní náklad
- dovážejí zboží ze zahraničí
- pronajímají prostředky pro vnitrostátní nebo zahraniční dopravu

Nekomerční a státní organizace jsou rovněž touto daní zatíženy.

Dále se při tvorbě prodejních cen musí brát v úvahu tyto „sociální“ příspěvky (daně):

- **PIS/PASEP - Programa de Integração Social** - 1,65 % z hodnoty CIF+II+IPI+ICMS
- **COFINS - Contribuição Financeira Social** - 7,6 % z hodnoty CIF+II+IPI+ICMS

Obě tyto položky se odepisují z příjmové daně. Výběr příspěvků směřuje ze zákona do oblasti zdravotnictví, poskytování sociální péče a služeb apod.

Dokumenty používané v celním řízení odpovídají mezinárodnímu standardu Jednotné celní deklarace (JCD). Způsob zpracování JCD je zaveden na PC, což při neúplném doložení dokladů ze strany dovozce vede ke zpoždění proclení zboží. V případě vstupu zboží přes přístavy dochází ke vzniku značných dodatečných nákladů. Propojení celní správy s celním deklarantem je uskutečněné počítačovou sítí.

Pro vývoz zboží prakticky neexistují žádná ochranná opatření nebo kontrola, mimo vývozu tvrdého tropického dřeva, zvířat a rostlin, což je spojeno s nutností obdržení příslušné licence. Vzácně je využívána exportní daň (Imposto de Exportação - IE), a to na výrobky, u nichž je zvláštní zájem na tom, aby byly obchodovány pouze na vnitřním trhu.

6.5. Ochrana domácího trhu

Ochrana domácího trhu je dána konstrukcí dovozních cel a daní, která je vybudována na federální úrovni a dále pak rozvinuta v každém státě unie dle specifických podmínek. Uplatňovány jsou i regionální (municipální) daně, ve většině případů ve výši okolo 5%.

Za ochranu domácího trhu lze dále považovat licenční politiku, nepřiliš přehledný certifikační systém, vysoké náklady na dovozní řízení, povinnou registraci dovozní společnosti, kotaci a platby v domácí měně i dohled Centrální banky, která určuje maximální výši akontace a schvaluje způsob financování.

Velice používaným nástrojem ochrany domácího trhu se v posledních letech stala antidumpingová opatření. Mezi komoditami, na které se vztahují, dominují chemikálie, potraviny a ocelové výrobky. Nejvíce antidumpingových opatření postihuje výrobce původem v ČLR, existují však případy, kdy jsou takto omezovány dovozy z jednotlivých členských zemí EU i EU jako celku (sušené mléko, fenol). Aktuální seznam platných antidumpingových opatření je k dispozici na adrese: <http://www.mdic.gov.br/sitio/interna/interna.php?area=5&menu=234>

V souvislosti s podporou přílivu zahraničního kapitálu pokračuje zjednodušování dovozních předpisů zejména pro dovozy zařízení, technologií a strojů, které se v rámci MERCOSULU nevyrábějí.

6.6. Zóny volného obchodu

V BFR je celkem osm zón volného obchodu. Nejvýznamnější z nich je Zona Franca de Manaus (ZFM), která se rozkládá na území států Amazonas, Acre, Roraima a Rondônia. Ostatní zóny volného obchodu leží v pohraničních oblastech Amazonie. Jsou jimi: Macapá - Santana ve státě Amapá, Tabatinga ve státě

Amazonas u hranic s Peru, Guajará - Mirim ve státě Rondônia u hranic s Bolívií, Bonfim a Paracáima ve státě Roraima, Brasília - Epitacilândia a Cruzeiro do Sul ve státě Acre.

ZFM, která se rozkládá na ploše o rozloze 10 tis. km², a z jejíž výhod profitují firmy a obyvatelé na čtvrtině rozlohy BFR, byla zřízena nejprve jen pro volný dovoz zboží do přístavu Manaus (zákon č. 3.173 z r. 1957) a teprve r. 1967 byla zákonem č. 288 komplexně ustavena pro obchodní, průmyslovou a zemědělskou činnost. Spadá pod Ministerstvo plánování, rozpočtu a správy a je řízena federální vládní institucí SUFRAMA (www.suframa.gov.br). V ZFM nyní působí cca 500 podniků, které přímo zaměstnávají 90 tisíc lidí (a několikanásobně více nepřímo).

Podobná daňová politika jako v ZFM je uplatňována i v oblasti zvané Západní Amazonie, tj. rovněž zde nejsou vybírány dovozní cla a daně dovážené zboží, které se dále používá pro místní spotřebu nebo průmyslový rozvoj. Jedná se zejména o suroviny a díly strojů k výrobě finálního výrobku na místě realizovaného nebo vyvezeného na ostatní území federace, případně exportovaného do jiných zemí.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Brazílie je tradičním a nejdůležitějším obchodním partnerem ČR v Latinské Americe, obchodní vztahy bývalého Československa s BFR se datují již od jeho vzniku v r. 1918. V období od 50-tých let až do konce existence československého státu r. 1992 se objem čs. vývozu do Brazílie pohyboval mezi USD 7 mil. (r. 1953) až USD 32 mil. (r. 1981). Zejména v 80-tých letech pak vykazoval poměrně značné výkyvy; poslední rok totalitního režimu ČSSR dosáhl USD 26 mil. Vzájemná obchodní výměna ČR a BRF po pomalém rozjezdu v 90-tých letech nabrala v posledních letech (s výjimkou krizového roku 2009) vysokou dynamiku, v r. 2010 bylo dosaženo historicky nejvyššího objemu českého vývozu. Významná část obchodu probíhá v rámci nadnárodních koncernů. Výrobky české provenience na brazilském trhu těší dobré pověsti a jsou vnímány jako kvalitní za přijatelnou cenu.

ČR měla od svého vzniku s Brazílií dlouhodobě pasivní obchodní bilanci, kdy až do r. 2004 byly české dovozy oproti vývozům dvojnásobné. V letech 2005 - 2008 došlo k dílčímu narovnání obchodních vztahů, kdy obchodní bilance zůstala pasivní, avšak rozdíl byl v řádu jednotek až desítkami procent. Roku 2009 byla obchodní bilance vyrovnaná, a v minulém roce již ČR vykázala o polovinu vyšší vývoz než byly její dovozy. Zde je navíc nutno brát v úvahu rozdíly ve statistickém vykazování ČR a Brazílie, v případě, že by v případě českých vývozů byly brány za základ brazilské údaje, byl by český vývoz vyšší dokonce o 85 % oproti dovozům. Tzv. rozvojové země se podílely v r. 2010 na obratu obchodu ČR 5,8 %; v rámci toho je Brazílie třetím nejdůležitějším partnerem.

Brazílie je relativně uzavřenou ekonomikou, na HDP r. 2010 (USD mld. 2.015) se vývoz podílel 15 % (ČR v r. 2010 vyvezla zboží za 132 mld. USD, což představuje podíl na HDP 70 %). **Vývoz ČR tak v absolutních hodnotách představuje 2/3 brazilského vývozu**, Brazílie má přitom oproti ČR 18-ti násobný počet obyvatelstva. Největším obchodním partnerem Brazílie byla v roce 2010 Čína, která tak poprvé předstihla USA (přestože v dovozu do Brazílie patří USA stále první příčka, celkové prvenství Číny je dáno brazilskými vývozy surovin a zemědělských komodit).

Ve vztazích mezi ČR a Brazílií dochází v posledním období k významné intenzifikaci, jejímž odrazem byla i návštěva prezidenta ČR v Brazílii v listopadu 2009, doprovázeného oficiální delegací a podnikatelskou misí. Během programu v Manaus, Brasília, Sao Paulo a Recife, došlo k řadě jednání, jež přispěla k prohloubení bilaterálních kontaktů a stala se významným impulzem pro další rozvoj spolupráce na poli politickém, ekonomickém a kulturním. Návštěva se stala důležitým momentem v bilaterálních vztazích mezi oběma zeměmi a završila sérii předchozích kontaktů v minulosti. Zdůraznila úspěšný rozvoj kontaktů ČR a Brazílie a stala se impulzem pro jejich rozšiřování a prohlubování. Možnosti rozvoje vztahů existují zejména v oblasti ekonomické, rozšířit lze kontakty kulturní, školské a cestovní ruch. Účast podnikatelské delegace podtrhla důležitost obchodně-ekonomických vztahů. Stala se příležitostí k navázání nových kontaktů i posílení těch, které již existují. Brazílský Kongres ratifikoval v říjnu 2009 Dohodu o hospodářské a průmyslové spolupráci (podepsána v dubnu 2008), která následně vstoupila v platnost; jejím klíčovým výstupem bylo ustanovení Smíšené komise mezi partnerskými ministerstvy průmyslu a obchodu v květnu 2010.

Na základě statistických údajů o vzájemném obchodu lze konstatovat následující skutečnosti:

- český vývoz do Brazílie se za posledních 10 let zdesateronásobil, ke skokovému nárůstu došlo zejména r. 2005, kdy ČR již byla členským státem EU.
- český vývoz je s výjimkou automobilových komponentů značně roztržštěný, jednotlivé položky se na celkovém vývozu hodnotově podílejí v jednotkách procent
- z komoditního hlediska byly ještě v r. 2001 klíčové tradiční položky (jablonecká bižuterie, textilní stroje), tyto však počínaje r. 2005 ustoupily výrobkům automobilového průmyslu (dodávky mezi závody v rámci koncernu Volkswagen); tyto představovaly v r. 2010 již více než dvě pětiny celkového českého vývozu

Brazílie je nesporně vzhledem ke svému obrovskému nenasycenému trhu, kde v posledních několika letech došlo de facto ke vzniku nové střední třídy, celosvětově jedním z nejperspektivnějších partnerů pro ekonomickou spolupráci. Současně je však zemí se širokou výrobní základnou, kde díky vládní politice podpory domácí výroby mají v případě zahraničních subjektů šanci na úspěch buď dodavatelé exkluzivních výrobků, popř. subjekty, kteří nějakým způsobem aplikují výrobní spolupráci. Na vzájemný obchod zemí EU a zemí uskupení Mercosul dále bude mít významný vliv výsledek probíhajících jednání o zóně volného obchodu.

Brazílie je zároveň také díky svým specifickým (portugalština, vysoká byrokracie, komplikovaný a nepřehledný daňový systém, netarifní překážky dovozu) a konkurenčnímu prostředí trh vysoce náročný, kde předpokladem úspěchu je neustálá přítomnost na místě, ať již prostřednictvím domácího zástupce, vlastní obchodní kanceláře či v optimálním případě zřízením místní pobočky spojené s přenesením části výroby. Trh nelze zpracovávat pouze korespondenčně ze zahraničí. Pro prvotní kontakt s teritoriem, zejména vyžadují-li aktivity českých subjektů podporu či styk se státními orgány, je nezastupitelná role zastupitelského úřadu.

7.1. Smluvní základna

Relevantní dohody v oblasti obchodní a ekonomické spolupráce:

1. Základní dohoda o vědecko-technické spolupráci mezi vládou ČSSR a vládou Brazílské federativní republiky (Brasília, 2. července 1985).
2. Smlouva mezi vládou ČSSR a vládou Brazílské federativní republiky o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a Protokol (Brasília, 26. srpna 1986, č. 200/1991 Sb.).
3. Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Brazílské federativní republiky o hospodářské a průmyslové spolupráci (Praha, 12. dubna 2008; v platnosti od 8.10. 2009).

Na úrovni EU je dosud relevantním dokumentem Rámcová dohoda o spolupráci mezi Evropskými hospodářskými společenstvími a Brazílskou federativní republikou z 29. června 1992 (v platnosti od 30. října 1995); nově se pak obchodních a ekonomických vztahů mezi ČR a BFR bude bezprostředně týkat Mezuregionální asociační dohoda mezi EU a MERCOSUL.

Obnovení rozhovorů EU-Mercosul o této dohodě bylo vyhlášeno na summitu EU-LAC v květnu 2010. Rozhovory mohly být obnoveny poté, co byly dohodnuty ústupky obou stran od stanovisek r. 2004, kdy došlo k jejich přerušení. Ze strany Mercosul to bylo zahrnutí automobilového sektoru (jak vozidel, tak i jejich součástí) a připravenost uzavřít dohodu o vládních zakázkách (tyto zakázky představovaly pouze v minulém roce hodnotu USD 30 mld.; v následujících letech se očekává jejich významný růst).

Dle pozice Brazílie zůstávají dosavadní výsledky jednání EU - Mercosul za očekávaním, stále se diskutují spíše politické kapitoly nežli substance. Brazílie se domnívá, že pokroku bylo dosaženo ve službách, vládních zakázkách a částečně i v ochraně zeměpisných označení, problémy vidí v ochraně duševního vlastnictví (IPR), zejména v oblasti farmaceutik, kde za mezní hranici považuje současný systém v rámci WTO (TRIPS) a otevření trhu s průmyslovými výrobky, zejména v oblasti automobilového průmyslu. Na druhou stranu za problematickou na straně EU považuje oblast zemědělství. Brazílie v zásadě stojí o dokončení jednání. Ministr zahraničních věcí Patriota je nakloněn jednáním s EU. Dohodu bude ovšem schvalovat prezidentka Rousseff a ta má k výsledkům velmi racionální pragmatický přístup, ve smyslu, co to přinese pro Brazílii. Vzhledem k dosavadnímu posilování místní měny a vzrůstajícímu dovozu zejména zboží s vyšší přidanou hodnotou byla vláda pod tlakem již více neotevírat trh. Sice primárně jsou obavy směřovány vůči Číně, ale dopad na dovozy z EU nelze rovněž podcenit. Na druhé straně si prezidentka uvědomuje, že v EU má Brazílie největšího obchodního partnera a uzavření této dohody by naše vztahy ještě více posílilo.

Poslední jednání EU -Mercosul o zóně volného obchodu proběhlo začátkem července v Brazílii, týkalo se však pouze normativních částí dohody. Další kolo je naplánováno na počátek listopadu v Montevideo; představitelé Mercosulu již nicméně avizovali, že vzhledem k prezidentským volbám v Argentině (stanovené na 23. října) nebude Mercosul schopen předložit konkrétní nabídku přístupu na trh. Z hlediska ČR je důležité, že do výhledu na úplnou liberalizaci se dostala klíčová položka českého vývozu do Brazílie autosoučástky. Z hlediska všeobecného existuje prostor pro negociace, a to zejména s ohledem na délku přechodného období.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Obchodní vztahy bývalého Československa s Brazílií mají bohatou historii. Jejich začátek spadá do období krátce po vzniku ČSR v roce 1918. Značky Škoda, ČKD, Jawa apod. měly na brazilském trhu výborný zvuk již v meziválečném období a významně napomáhaly pronikání dalších našich výrobců na místní trh v pozdějších letech.

Brazílie je stěžejním, hospodářsky nejdůležitějším partnerem ČR v rámci Latinské Ameriky. Její rozsáhlý a nenasycený trh představoval i v minulosti vždy významného odběratele zejména strojírenských výrobků (včetně investičních celků – v Brazílii je v provozu 9 elektráren a 15 cementáren vybavených zařízení české provenience). Na druhé straně je Brazílie dodavatelem surovin, potravin a krmiv.

Rok (mil. USD)	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (1-7)
Vývoz ČR	180.762	225.694	314.631	278.353	387.132	264.924
Dovoz ČR	183.907	293.881	377.044	267.112	256.390	209.179
Obrat	364.669	519.575	691.675	545.465	643.522	474.103
Bilance (saldo ČR)	- 3.145	- 68.187	- 62.413	11.241	130.742	55.745

Zdroj: ČSÚ

Rok (mil. USD)	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (1-7)
Vývoz ČR	237.486	274.655	378.370	330.600	472.385	327.154
Dovoz ČR	48.965	60.388	67.276	43.204	47.964	39.413
Obrat	286.451	335.043	445.646	373.804	520.349	336.567
Bilance (saldo ČR)	188.520	214.266	311.093	287.396	424.421	287.741

Zdroj: Ministério do Desenvolvimento, Indústria e Comércio Exterior, Brasil

Rok (mil. USD)	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (1-7)
Vývoz ČR	237.486	274.655	378.370	330.600	472.385	327.154
Dovoz ČR	183.907	293.881	377.044	267.112	256.390	209.179
Obrat	421.393	568.536	755.414	597.712	727.775	563.333
Bilance (saldo ČR)	53.579	- 19.266	1.326	63.488	215.995	117.975

Pozn.: vývoz ČR dle brazilské statistiky, dovoz ČR dle české statistiky

Rozdíly mezi brazilskou a českou statistikou jsou způsobeny vykazováním reexportů a časovými posuny. Reexporty se projevují v čs. dovozu přes evropské konsignační sklady. Z tohoto důvodu je používána v hodnocení skutečné výše obchodu kombinovaná metoda, používající data z dvou různých zdrojů. Kombinovaná statistika dává objektivnější pohled na vzájemnou obchodní výměnu, protože zahrnuje dovozy zboží podle země původu, což eliminuje vliv reexportů přes třetí země. Statistický rozdíl v dovozu není specifikem ČR, je patrný u statistik řady dalších zemí.

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

Položky českého vývozu do BFR 2010

Kód zboží	Název zboží	Hodnota (USD tis.)
05	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené	13
12	Semena plody rostliny léčivé průmysl sláma ap	62
19	Přípravky z obilí mouky škroby mléka pečivo	23
21	Přípravky potravinové různé	5
22	Nápoje tekutiny lihové ocet	116
25	Sůl síra zeminy a kameny sádra vápno cement	151
27	Paliva oleje a výrobky látky živičné vosk	670
28	Výrobky chemické sloučeniny kovů zemin prvků	920
29	Výrobky chemické organické	2 329
30	Výrobky farmaceutické	364
31	Hnojiva	961
32	Výtažky taniny barvy pigmenty laky tmely apod	373
33	Silice rezinoidy přípravky kosmetické toal ap	1 685
34	Mýdlo přípravky prací mazací leštící aj vosk	11
35	Látky albuminoidní škroby klihy enzymy	205
36	Výbušniny výrobky pyrotechnické zápalky apod	1
37	Výrobky fotografické a kinematografické	72
38	Výrobky chemické různé	134
39	Plasty a výrobky z nich	13 295
40	Kaučuk a výrobky z něj	11 964
42	Výrobky kožené sedlářské řemenářské apod	112
44	Dřevo uhlí dřevěné výrobky dřevěné	38
47	Vláknina ze dřeva aj odpady papíru lepenky	76
48	Papír karton lepenka a výrobky	2 282
49	Knihy noviny obrazy aj výr polygraf tištěné	26
51	Vlna chlupy zvířecí příze tkaniny žíněné	235
52	Bavlna	104
55	Vláknna střižová chemická /synt nebo umělá/	909
56	Vata plst textilie netkané lana provazy apod	583
58	Tkaniny speciální textilie vsívané krajky ap	6
59	Textilie impregnované natřené povlečené apod	1 475

61	Oděvy doplňky oděvní pletené háčkované	5
62	Oděvy doplňky oděvní jiné než pletené háčkov	2
63	Výrobky textilní jiné oděvy obnošené hadry	48
66	Deštníky slunečníky hole biče části součásti	1
68	Výrobky z kamene sádry cementu osinku slídy	1 717
69	Výrobky keramické	259
70	Sklo a výrobky skleněné	8 842
71	Perly drahokamy drahé kovy výrobky bižuterie	340
72	Železo a ocel	12 572
73	Výrobky ze železa nebo oceli	12 130
74	Měď a výrobky z mědi	940
76	Hliník a výrobky z hliníku	1 892
78	Olovo a výrobky z olova	1
79	Zinek a výrobky ze zinku	66
80	Cín a výrobky z cínu	1
81	Kovy obecné ostatní cermenty výrobky z nich	120
82	Nástroje náčiní výrobky nožířské z kovu obec	625
83	Výrobky různé z kovu obecných	9 038
84	Reaktory kotle přístroje nástroje mechanické	145 082
85	Přístr el záznamu reprodukce zvuku TV obrazu	46 048
86	Lokomotivy vozy zařízení dopravní mechanická	3 226
87	Vozidla motorová traktory kola aj vozidla	62 509
88	Letadla kosmické lodě jejich součásti části	8 588
90	Přístroje optické foto kinem lékař chirurg ap	6 927
92	Nástroje hudební části součásti příslušenství	2
93	Zbraně střelivo části součásti příslušenství	4 793
94	Nábytek lůžkoviny svítidla stavby montované	16 145
95	Hračky hry potřeby sportovní	5 763
96	Výrobky různé	232
97	Díla uměl předměty sběratelské starožitnosti	60
Celkem		387 175

Položky českého dovozu z BFR 2010

Kód zboží	Název zboží	Hodnota (USD tis.)
01	Zvířata živá	2
02	Maso a droby požitelné	63 735
03	Ryby koryši měkkýši a ost vodní bezobratlovci	44

04	Mléko vejce med výroby jedlé živočiš původu	442
05	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené	333
06	Rostliny živé a výrobky květinářské	98
07	Zelenina rostliny hlízy kořeny požitelné	11
08	Ovoce ořechy jedle slupky citr plodů melounů	9 033
09	Káva čaj maté koření	17 261
12	Semena plody rostliny léčivé průmysl sláma ap	184
13	Šelak,gumy,pryskyřice aj šťávy výtazky rostl.	109
15	Tuky oleje živočišné rostlinné pokrmové vosky	118
16	Přípravky z masa ryb korýšů aj vod bezobratl	17 146
17	Cukr a cukrovinky	444
18	Kakao a přípravky kakaové	27
20	Přípravky ze zeleniny ovoce ořechů	3 389
21	Přípravky potravinové různé	2 207
22	Nápoje tekutiny lihové ocet	1 689
23	Zbytky odpad v potravinářském průmyslu krmivo	21 417
24	Tabák náhražky tabákové vyrobené	9 259
25	Sůl síra zeminy a kameny sádra vápno cement	560
26	Rudy kovů strusky popely	8 991
28	Výrobky chemické sloučeniny kovů zemin prvků	2 625
29	Výrobky chemické organické	1 653
30	Výrobky farmaceutické	602
32	Výtazky taniny barvy pigmenty laky tmely apod	248
33	Silice rezinoidy přípravky kosmetické toal ap	2 705
34	Mýdlo přípravky prací mazací leštící aj vosk	9
35	Látky albuminoidní škroby klihy enzymy	259
37	Výrobky fotografické a kinematografické	7
38	Výrobky chemické různé	198
39	Plasty a výrobky z nich	2 406
40	Kaučuk a výrobky z něj	1 397
41	Kůže surové kožky /jiné než kožešiny/ usně	20 868
42	Výrobky kožené sedlářské řemenářské apod	129
43	Kožešiny umělé kožešiny výrobky z nich	60
44	Dřevo uhlí dřevěné výrobky dřevěné	3 074
47	Vláknina ze dřeva aj odpady papíru lepenky	3 334
48	Papír karton lepenka a výrobky	2 622
49	Knihy noviny obrazy aj výr polygraf tištěné	2

51	Vlna chlupy zvířecí příze tkaniny žíněné	452
52	Bavlna	225
55	Vlákna střížová chemická /synt nebo umělá/	38
56	Vata plst textilie netkané lana provazy apod	19
57	Koberce aj krytiny podlahové textilní	16
59	Textilie impregnované natřené povlečené apod	2
61	Oděvy doplňky oděvní pletené háčkové	74
62	Oděvy doplňky oděvní jiné než pletené háčkov	252
63	Výrobky textilní jiné oděvy obnošené hadry	30
64	Obuv kamaše apod výrobky části těchto výrobků	4 502
68	Výrobky z kamene sádry cementu osinku slídy	1 100
69	Výrobky keramické	49
70	Sklo a výrobky skleněné	112
71	Perly drahokamy drahé kovy výrobky bižuterie	988
72	Železo a ocel	3 210
73	Výrobky ze železa nebo oceli	930
74	Měď a výrobky z mědi	66
75	Nikl a výrobky z niklu	175
76	Hliník a výrobky z hliníku	4 065
79	Zinek a výrobky ze zinku	2
80	Cín a výrobky z cínu	362
81	Kovy obecné ostatní cermenty výrobky z nich	161
82	Nástroje náčiní výrobky nožířské z kovu obec	682
83	Výrobky různé z kovu obecných	178
84	Reaktory kotle přístroje nástroje mechanické	22 516
85	Přístr el záznamu reprodukce zvuku TV obrazu	6 799
86	Lokomotivy vozy zařízení dopravní mechanická	9
87	Vozidla motorová traktory kola aj vozidla	2 807
88	Letadla kosmické lodě jejich součásti části	1 238
90	Přístroje optické foto kinem lékař chirurg ap	2 134
92	Nástroje hudební části součásti příslušenství	9
93	Zbraně střelivo části součásti příslušenství	781
94	Nábytek lůžkoviny svítidla stavby montované	2 840
95	Hračky hry potřeby sportovní	6
96	Výrobky různé	363
Celkem		255 888

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

ČR je v Brazílii vnímána jako rovnoprávný člen klubu EU, což je příznivé východisko pro navázání nových kontaktů mezi podnikateli obou zemí. Pozitivní vliv lze očekávat od případného uzavření asociační dohody mezi EU a sdružením MERCOSUL; v červenci r. 2010 došlo k obnovení jednání, která byly přerušena od r. 2004 (viz. 7.1.).

Pomoci v navazování kontaktů s obchodními partnery by měla přispět Dohoda o hospodářské a průmyslové spolupráci, která byla podepsána během oficiální návštěvy brazilského prezidenta Lula da Silva v ČR v dubnu 2008 a vstoupila v platnost v říjnu 2009. Možnosti skýtají subdodávky pro silné dodavatele zařízení pro investiční celky, a to zejména pokud jde o oblast energetiky včetně transmisních sítí, dopravní infrastruktury, odpadového hospodářství a další.

Dle Dohody mezi vládou ČR a BFR budou strany podporovat hospodářskou spolupráci v následujících oblastech:

- a) Energetický sektor
- b) Agroprůmysl a lesnictví
- c) Výrobní prostředky, automobilový a letecký průmysl
- d) Informační technologie
- e) Technologie pro ochranu životního prostředí
- f) Dopravní systémy
- g) Technické normy, certifikace a metrologie

Kromě výše uvedeného se aktuálně projevuje poptávka po řadě komodit, z nichž mnohé mohou být zajímavé i z hlediska českých exportérů, např.:

- elektromateriál pro stavební průmysl
- zařízení pro výrobu elektrické energie (včetně malých vodních elektráren)
- elektrické stroje a zařízení
- pístové motory, turbíny
- komponenty pro letecký průmysl
- telekomunikační zařízení
- železniční vagóny, materiál pro stavbu železnic a její opravy
- výpočetní technika a měřicí stroje a přístroje
- léčiva
- hnojiva
- chemikálie
- díly a doplňky osobních automobilů
- produktovody, trubky a spojovací materiál

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

PRAGOTEC Ltda. (dříve PSP América Ltda.)

Av. Domingos Ferreira, 2391, Empresarial San Marino, Boa Viagem, 51020-031, Recife (PE); obchodní firma vlastněná českým občanem; specializuje se na dovoz zařízení a technologií pro průmysl stavebních hmot (cementárny, vápenky, keramičky)

CENTROPROJEKT DO BRASIL Ltda.

Av. das Nações Unidas, 22351 - 4º e 5º andares, 04795-100 - São Paulo (SP);

majoritním vlastníkem je Centroprojekt Zlín; hlavními aktivitami jsou komplexní dodávky staveb a technologických zařízení v oblasti čištění odpadních vod a úpravy vod v Brazílii

SEKO BRAZIL

Av. Engenheiro João Fernandes Gimenes Molina nº 17453213-080, Jundiaí -São Paulo (SP);
v roce 2008 se etablojící česká majetková účast v Brazílii, zahrnuje partnerství firmy SEKO (CZ), Siemens (BR) a Manuita (BR); pobočka ve městě Jundiaí nedaleko Sao Paula se zaměřuje, stejně jako domovský lounský závod, na výrobu pro energetický průmysl - průtočné části parních turbín

JABLONEX DO BRASIL, Ltda.

Rua Jose Getulio, 579, Aclimacao/Liberdade, 01509-001, São Paulo (SP);
dovoz korálků

ZKL ROLAMENTOS DO BRASIL, Ltda.

Rua Achilles Orlando Curtolo, 467/499 Area 1, Barra Funda, 01144-010 São Paulo (SP);
dovoz ložisek

AVIA DO BRASIL Ltda.

Avenida Rio Branco 123, 17º andar, sala 1701, 20040-005 Rio de Janeiro (RJ);
dovoz hutních a strojírenských výrobků

PANAMBRA Industrial e Técnica S.A.

Av. do Estado 5588, 01516-000, São Paulo (SP);
dovoz obráběcích strojů

TEAM BRASIL

Aeroporto de Jacarepaguá - Av. Ayrton Senna, 2541
Rua D2 Hangar 05 - Barra da Tijuca
CEP 22775-000, Rio de Janeiro (RJ);
zástupce Aircraft Industries (Let Kunovice)

EXOBRAZ Ltda.

Rua Dr. Moisés Kahan 191, 01139-040 São Paulo (SP);
dovoz stavebního skla

GRUPO INDUSTRIAL JOÃO SANTOS

Av. Marquês de Olinda, 11, 50030-010, Recife (PE);
nákup technologií pro cementárny

MÁQUINAS KEHL Ltda.

Rua 1 de março 2349, 93320-010, Novo Hamburgo (RS);
dovoz obuvnických strojů

FÁBRICA E CONSERTOS DE APARELHOS DE RAIOS-X E RADIOTERAPIA KEILL & CIA. Ltda.

Rua Divinópolis 527, 04158-000, São Paulo (SP);
dovoz lékařských přístrojů

VYBORNÝ REPRESENTAÇÕES Ltda.

Av. Ipiranga 1100, 15./Cjs.152/153, 01040-904, São Paulo (SP),
dovoz součástek a řetězců pro jízdní kola

JARVA Ltda.

Rua Mateus Leme 5648, 82130-000, Curitiba (PR);
dovoz gumových hadic, pásů a klínových řemenů od firem

INDÚSTRIA QUÍMICA VOZES BRASILEIRAS Ltda.

Rua Libero Badaró 182, 2º andar, 01008-000 São Paulo (SP);
dovoz základních surovin pro výrobu léků, chemických látek pro gumárenský průmysl, kondomů

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Kancelář CzechTrade v São Paulo zaznamenala v roce 2010 na 130 poptávek od brazilských podnikatelských subjektů. Poptávky se nejčastěji týkaly strojírenských výrobků a zařízení, výrobních prostředků, infrastruktury a dopravních prostředků, gumárenských výrobků, chemických produktů a surovin, českého skla, piva a pivovarnictví.

Zastoupení CzechTrade připravilo v roce 2010 dvě incomingové mise poptávajících subjektů do ČR za účelem navázání obchodní spolupráce, a to v oblasti kovovýroby a strojírenství, a jednu misi za účelem navázání výrobní kooperace v oblasti gumárenského průmyslu.

Na ZÚ Brasília jsou ze strany českých subjektů většinou směřovány dotazy v souvislosti s celním režimem Brazílie, podmínkách dovozu a tranzitu zboží. Dotazy od brazilských žadatelů se pak kromě nabídek vývozu týkají obecných obchodně ekonomických informací, souvisejících se vztahy mezi ČR a Brazílií, i ojediněle konkrétních poptávek na dodavatele z ČR.

Vhodnými zdroji informací při hledání partnerů na brazilské straně jsou internetové stránky <http://www.brasilglobalnet.gov.br/frmPrincipal.aspx> , www.imexgoods.com.br .

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR neposkytuje v bilaterální rovině Brazílii žádnou formu rozvojové pomoci. Zprostředkovaně se ČR podílí na rozvojové pomoci poskytované EU, která by v letech 2007-2013 měla na základě Country Strategy Paper (CSP) pro toto období dosáhnout celkové výše 61 mil. EUR.

V září 2009 ČR poskytla humanitární pomoc ve výši 20.000 Euro na obnovu území poškozených letními záplavami ve státě Amazonas.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Bilance vzájemné výměny služeb mezi ČR a BFR (mil. Kč)

Rok	Příjmy	Výdaje	Saldo ČR
2006	145,6	73,5	72,1
2007	201,1	332,2	- 131,1
2008	300,7	367,8	- 67,1
2009	167,5	317,3	- 149,8
2010	220,3	318,4	- 98,1

Zdroj: ČNB

ČR zaznamenává po roce 2000 až na výjimku v roce 2006 záporné saldo vzájemné výměny služeb s BFR. V roce 2010 měla největší podíl na tomto výsledku oblast silniční dopravy, jejíž záporné saldo představovalo 102 mil Kč (záporné saldo má ČR rovněž v oblasti železniční dopravy, kladné naopak u dopravy letecké. Cestovní ruch vykázal v r. 2010 záporné saldo - 31,7 mil. Kč).

Pokud jde české firmy, které se účastní vzájemné výměny služeb s BFR, jedná se především o subjekty podnikající v oblasti dopravy a cestovního ruchu a dále o finanční a bankovní instituce. ZÚ Brasília zaznamenává sporadický zájem o BFR ze strany cestovních a překladatelských agentur a společností provozujících kulturní aktivity. Byl zaznamenán zájem také od subjektů zaměřených na engineering, pořádání výstav a veletrhů a IT služby.

Z brazilské strany je rovněž zájem o české poskytovatele služeb spíše sporadický. V drtivé většině se jedná o žádosti o doporučení ubytovacích zařízení a služeb překladatelů a tlumočnicků.

Pokud jde o možné překážky bránící českým poskytovatelům služeb proniknout na brazilský trh, jedná se vesměs o překážky společné pro všechny zahraniční zájemce. BFR uplatňuje restriktivní opatření, týkající se účasti zahraničního kapitálu na tzv. strategických službách (těžba ropy, energetika, vnitrostátní doprava, některé oblasti telekomunikací apod.).

Nejperspektivnější oblastí služeb, ve které by mohl být v příštích letech zaznamenán dynamický rozvoj, je bezesporu cestovní ruch. Brazílie je pro Českou republiku největším incomingovým trhem ze zemí Latinské Ameriky. V roce 2010 navštívilo Českou republiku 37 000 brazilských turistů. Hlavní destinací brazilských turistů je Praha. Čeští turisté (v r. 2010 navštívilo Brazílii 5.700 českých turistů) směřují na pláže na Severovýchodě země; oblíbenost této destinace však oproti minulým rokům klesá, což je zapříčiněno vysokým kurzem domácí měny a z toho vyplývající drahotou služeb. Častým cílem je rovněž Rio de Janeiro.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Zaměstnávání občanů ČR je možné, pokud český státní příslušník obdrží od brazilského Ministerstva práce Ministério de Trabalho e Emprego, viz: http://www.mte.gov.br/trab_estrang_ing/procedure_guide.pdf ([procedure guide.pdf](#)), přechodné nebo trvalé pracovní povolení, které je zároveň podmínkou pro udělení přechodného nebo trvalého víza. K obstarání takového povolení je vhodné využít služeb místního agenta (despachante), který vyřídí veškeré potřebné dokumenty. Veškeré dokumenty, které brazilská strana bude k takovému řízení požadovat a které byly vydány v zemi původu pracovníka, musí být legalizovány brazilským zastupitelským úřadem v dané zemi.

Pro doplňující informace je možno kontaktovat Velvyslanectví Brazílské federativní republiky v Praze: www.brazil.cz

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Dovoz a prodej zboží může uskutečňovat jakýkoliv subjekt, který je zaregistrován jako dovozní organizace. Dle povahy obchodního případu lze užívat různé metody průniku na trh – zprostředkovatelskou službu, dovozní organizaci či přímý prodej konečnému uživateli. Podmínky pro vedení prodejních zástupců na brazilském trhu upravuje zákon č. 4886 z r. 1965 a jeho úprava, zákon č. 8420 z r. 1992. Zákony právně upravují vztah mezi výrobcem a prodejcem a jsou specifické pro místní prostředí.

Velice rozšířenou formou průniku na trh zejména u zboží, které má větší počet zákazníků, je spolupráce s místním zástupcem. Brazilské podniky (zejména státní) zpravidla vyžadují, aby měl dodavatel místního zástupce, se kterým pak komunikují. Jednácím jazykem je pak výhradně portugálština. Požadavek na místního zástupce se objevuje pravidelně v soutěžních podmínkách, v nabídce musí být doloženo jeho jmenování a oprávnění jednat za dodavatele. Činnost zástupce znalého místních podmínek je velmi důležitá pro doplnění informací o potřebném technickém vybavení, přizpůsobení výrobků brazilským normám a homologačnímu procesu a vysvětlení řady právních, obchodních a technických požadavků vypsáných tendrů. Vzhledem ke komplexnosti a nepřehlednosti legislativy je místní zástupce v některých případech téměř nezbytností pro úspěšné absolvování celního řízení a výpočtu daní souvisejících s dovozem, potažmo konečné prodejní ceny. Mimo to je přítomnost kvalitního zástupce v teritoriu jedním z předpokladů pro získání kvalitních informací o trhu, včetně udržování stálého kontaktu se zákazníky.

V souvislosti s uzavřením smlouvy s místním zástupcem je nutné vzít v úvahu místní zvyklosti, podle kterých není žádná dohoda závazná v následujících případech:

- jestliže nejsou definovány přesné podmínky
- když není vymezena lhůta pro trvání zastoupení
- když dodavatel ukončí smlouvu se zástupcem a do šesti měsíců uzavře smlouvu novou
- když dodavatel ukončí smlouvu v případě možnosti uzavření smlouvy pro něj výhodnější (snaha o ochranu místních zástupců)

Mezi faktory, které výrazně ovlivňují úspěšnost prodeje, patří kromě ceny, jakosti, obalu a serióznosti zejména osobní přítomnost při úvodních jednáních a schopnost vést jednání v portugálštině. Dalšími faktory, které ovlivňují úspěch na brazilském trhu, jsou účasti na výstavních akcích, vhodná forma propagace a především trvalá přítomnost na trhu.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Zaměstnávání cizinců je možné, pokud cizí státní příslušník obdrží od Ministerstva práce přechodné nebo trvalé pracovní povolení, které je zároveň podmínkou pro udělení přechodného nebo trvalého víza. K obstarání takového povolení je vhodné využít služeb místního agenta (despachante), který vyřídí veškeré potřebné dokumenty. Veškeré dokumenty, které brazilská strana bude k takovému řízení požadovat a které byly vydány v zemi původu pracovníka, musí být legalizovány brazilským zastupitelským úřadem v dané zemi. Podrobný proces udělování pracovních víz viz : http://www.mte.gov.br/trab_estrang_ing/procedure_guide.pdf (procedure guide.pdf,)

Zaměstnávání místních sil se řídí federální ústavou a dále pak Pracovním právem (Consolidação das Leis do Trabalho) č. 5452 z roku 1943. Pracovní právo je velmi komplikované a zastaralé. Platy pracovníků jsou značně daňově zatíženy. Obecně zaměstnavatel platí 13 platů, 33 % příplatku při čerpání dovolené zaměstnance, 26,8 - 30,8 % sociálního pojištění z hrubé mzdy pracovníka, 9 % příspěvek garančnímu fondu (v případě propuštění zaměstnance nebo odchodu do důchodu jej stát uvolní pro jeho potřebu), stravenky, poukazy na městskou hromadnou dopravu a případně další výhody podle kolektivních smluv odborových svazů. Tyto kolektivní smlouvy také stanovují roční nárůst mezd, přičemž postavení

odborových svazů je velmi pevné. Minimální měsíční mzda pro r. 2011 je stanovena na 545 BRL (cca 330 USD).

Propouštění zaměstnance je pro zaměstnavatele velice zdlouhavou, nákladnou a někdy i nedůstojnou záležitostí. Pokud dojde až na soudní jednání, kterému se dá jen velmi těžko předcházet, vyzní zpravidla výsledek ve prospěch zaměstnance.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Zřizování kanceláří, reprezentací a společných podniků se řídí brazilským právem pro zahraniční investice (zákony č. 4131 z r. 1962, č. 55762 z r. 1965 a č. 8383 z r. 1991. V Obchodním zákoníku je definováno několik forem společných podniků a smíšených společností, ve kterých může účast zahraničního kapitálu dosáhnout výše 100 %. Omezení v tomto případě zákon prakticky nezná, ale ve skutečnosti je každý takový záměr velmi pečlivě sledován a při plánované rozsáhlejší investici je vhodné projednat projekt s vedením více států federace, které jsou vždy připraveny nabídnout značné úlevy v rámci podpory investice ve svém teritoriu.

Při zřizování společného podniku se jedná nejčastěji o založení: společnosti s ručením omezeným (Limitada - Ltda.), akciové společnosti (Sociedade Anônima – S.A.) nebo méně využívané veřejné obchodní společnosti (Sociedade em Nome Coletivo), komanditní společnosti (Sociedade em Conta de Participação) či konsorcia (Consórcio). V každém z těchto případů se doporučuje použít k založení společnosti služeb místních právních kanceláří nebo samostatných právníků.

Kvalitními zdroji informací jsou publikace:

- Doing Business 2010, Country profile for Brazil, World Bank, 2009: <http://www.doingbusiness.org/Documents/CountryProfiles/BRA.pdf> (BRA.pdf,) (BRA.pdf,)
- Legal Guide for Foreign Investors, Brazil Global Net 2007: <http://www.brasilglobalnet.gov.br/ARQUIVOS/Publicacoes/Manuais/PUBGuiaLegalI.pdf> (PUBGuiaLegalI.pdf,)
- Foreign National in Brazil - Legislation and Comments, Brazil Global Net 2009: <http://www.brasilglobalnet.gov.br/ARQUIVOS/Publicacoes/Estudos/PUBEstrangeiroBrasilI.pdf> (PUBEstrangeiroBrasilI.pdf,)
- How to Export to Brazil, Brazil Global Net 2007: <http://www.brasilglobalnet.gov.br/ARQUIVOS/Publicacoes/Manuais/PUBCEXBrasilI.pdf> (PUBCEXBrasilI.pdf,)
- Brazil, solid macroeconomical fundamentals and social inclusion, Brazil Global Net 2009: <http://www.brasilglobalnet.gov.br/ARQUIVOS/Publicacoes/Estudos/PUBBrasilExteriorI.pdf> (PUBBrasilExteriorI.pdf,)

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Marketingové požadavky odpovídají stavu ve vyspělé průmyslové zemi. BFR bezesporu patří mezi státy s vysokými náklady na jakoukoliv propagační činnost. Mezi základní podmínky úspěchu při podnikání v BFR patří účast na veletrzích a výstavách, prezentační katalogy s úvodní částí věnovanou historii společnosti a závěrečnou pasáží věnovanou mezinárodním referencím. Katalogy se doporučuje vypracovat pokud možno v portugalské, případně v angličtině. Španělština není doporučována z toho důvodu, že u brazilských partnerů vyvolává dojem neexkluzivity a zaměnitelnosti s ostatními trhy Latinské Ameriky.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Zákon o státní arbitráži z r. 1992 reguluje způsob urovnávání obchodních sporů a současně vysvětluje přístup soudu k právním rozhodnutím o arbitráži vydaným v zahraničí. Domácí arbitrážní spory se navíc ještě řídí Občanským zákoníkem. Přesto není zvykem k tomuto způsobu narovnání používat brazilské soudy, a to zejména proto, že arbitrážní rozhodnutí se týká pouze prokázaných škod a druhá strana nemá možnost reklamovat např. nedodržení závazků. Doporučuje se proto zahrnout do obchodní smlouvy ustanovení o řešení případného sporu u mezinárodních soudních dvorů, nebo u soudní instance v třetí zemi.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Ústava v článku 37, odstavec XXI, řeší režim zadávání veřejných zakázek ustanovením, podle kterého veškeré práce, služby, nákupy a prodeje státu, jeho institucí a jejich poboček (na federální, státní nebo místní úrovni) musí být provedeny formou veřejné soutěže za podmínek, které budou pro všechny přihlášené strany rovnocenné. Každý kontrakt musí také obsahovat způsob platby v takové formě, jak to bylo v návrhu přihlášené strany uvedeno. K provádění tohoto ustanovení ústavy byl r. 1993 schválen federální zákon č. 8666 o provádění veřejných soutěží, který dále rozvádí všeobecné podmínky soutěží, jejich kategorie, vedení, rozhodování a uzavření kontraktu s vítězem soutěže. Pro přihlášení se do soutěže je vhodné využívat místních zástupců, kteří mají o podmínkách soutěží detailní znalost.

Podmínky k registraci společností, které mají zájem se zúčastnit konkurzů pravidelně vyhlášených městy a státy federace, jsou uváděny v oficiálních denících těchto států. Tendrů se mohou často účastnit pouze brazilské právní subjekty. Z pohledu ČR tuto podmínku splňují společnosti Pragotec, Centroprojekt do Brasil a Seko Brasil (viz 7.5.).

Tendry vypisované státními podniky a institucemi bývají z obchodního hlediska velice atraktivní, jedná se o dodávky zboží jak pro civilní sektor, tak pro záchranné, represivní a ochranné složky měst nebo jednotlivých států.

Veřejné zakázky jsou publikovány na webových stránkách vlád jednotlivých států (např. stát Rio de Janeiro www.governo.rj.gov.br, stát São Paulo www.sp.gov.br apod.), či federálních ministerstev (např. ministerstvo dopravy www.transportes.gov.br, ministerstvo zemědělství www.agricultura.gov.br apod.); stejně jako v případě příslušných státních institucí (např. ANEEL - národní agentura pro elektrickou energii www.aneel.gov.br). Informace jsou zpravidla v subkapitolách licitações - soutěže, popř. obras públicas - veřejné práce.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Kromě obvyklých rizik je třeba vzít v úvahu specifické podmínky BFR, zejména její rozlohu a rozdílnou úroveň industrializace jednotlivých států federace. Vyplatí se počítat se značným úrokovým zatížením, je třeba také sledovat pohyb směnného kursu domácí měny. Z pohledu zahraničního podnikatelského subjektu je jedním z největších problémů množství, komplexnost a nepřehlednost legislativy upravující dílčí problematiky. Stav nezaměstnanosti, úroveň vzdělání, odbornost pracovníků a schopnost komunikace převážně pouze v portugalské jsou další významné, často limitující faktory.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

BFR je členem WIPO, signatářem dohody TRIPS a její systém ochrany práv duševního a průmyslového vlastnictví lze považovat za standardní. Stejně tak je ale v této oblasti standardním úkazem porušování domácí legislativy i mezinárodních závazků země. Nejrozšířenějším je prodej a užívání nelegálního software a nelegální prodej hudebních nahrávek a filmů, jejichž nabídka bývá na všech větších trzích nebývale široká.

V souvislosti s ochranou práv duševního vlastnictví nebyly v posledních letech zaznamenány žádné oficiální stížnosti českých subjektů, které by odrážely poškození jejich zájmů. Nicméně vzhledem k tomu, že v BFR jsou poměrně populární do portugalské lokalizované softwarové programy české provenience (antiviry), je nanejvýš pravděpodobné, že se mohutně rozšířené pirátství dotýká i výrobců software z ČR.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Dlouhé platební lhůty, postupné splátky a trvalý dohled Centrální banky, která dohlíží na mnohé operace, patří mezi faktory, které mnohým exportérům a importérům ztěžují přístup na brazilský trh. Vzhledem k časté neznalosti místního prostředí je doporučováno zajištění platby akreditivem, což je však mnohdy velmi nákladné, zvláště při dlouhých platebních lhůtách. Doporučuje se využívat služeb místního zástupce.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

K nejvýznamnějším mezinárodním výstavám a veletrhům v BFR patří s roční či dvouletou periodicitou následující akce:

Strojírenství

- MECÂNICA - Mezinárodní veletrh strojírenských výrobků
- TECHMEI - Mezinárodní veletrh strojírenského zařízení

Zemědělství

- VIV - AMERICA LATINA - Mezinárodní výstava chovu hospodářských zvířat
- FEIRA DO PARANÁ - Mezinárodní výstava zemědělských strojů a zařízení

Potraviny a nápoje

- FISPAL - Mezinárodní potravinářská výstava a obalové techniky
- FISPAL TECHNOLOGIA - Mezinárodní výstava balicích zařízení
- TECNOBEBIDA - Mezinárodní výstava nápojů a výrobní technologie

Automobilové díly a autopříslušenství

- SALÃO RIO MECPEÇAS - Mezinárodní veletrh náhradních dílů, doplňků a služeb pro automobilový průmysl
- TRANSTEC - Mezinárodní výstava technologií pro automobilový průmysl
- AUTOPARTS - Veletrh dílů, zařízení a služeb

Obranný průmysl

- LAAD - Veletrh vojenské techniky

Petrochemický průmysl

- RIO OIL & GAS

Životní prostředí

- FITMA AQUATECH - Mezinárodní výstava technologie pro životní prostředí
- FIMAI - Mezinárodní veletrh průmyslu životního prostředí a udržitelnosti

Hotelová a restaurační zařízení

- EQUIPOTEL - Mezinárodní výstava zařízení a služeb pro hotely a restaurace

Bižuterie

- GIFT FAIR - Mezinárodní salón bižuterie a doplňků do domácnosti
- BIJÓIAS RIO - Salón bižuterie a módy
- BRAZIL GEM SHOW - JOMINAS - Mezinárodní výstava drahých kamenů

Hračky

- ABRIN - Mezinárodní výstava hraček
- GIFT São Paulo - Mezinárodní výstava dárkových předmětů

- MERCOSUL HOUSEWARES GIFT FAIR - Výstava dekoračních předmětů, umělých květin, dárků a hraček

Stavební výroba

- FEHAB ANAMACO - Mezinárodní veletrh stavebních materiálů
- STONE SOUTH AMERICA - Mezinárodní veletrh ornamentální žuly a mramoru

Obuvnický průmysl

- FIMEC - Mezinárodní výstava obuvnických strojů a komponentů pro obuv
- FRANCAL - Mezinárodní výstava strojů a obuvi
- COUROMODA - Mezinárodní veletrh výrobků z kůže a obuvi

Elektropřístroje, výroba elektrické energie

- ELETRON SUL - Veletrh elektrotechnického průmyslu
- FIE ELÉTRICA - Mezinárodní výstava energetiky a automatizace výroby

Nemocniční zařízení

- HOSPITALAR - Mezinárodní výstava zdravotnických výrobků, zařízení a služeb
- FCE PHARMA - Mezinárodní výstava farmaceutického průmyslu

Telekomunikační technika

- COMMUNIC - Mezinárodní veletrh zařízení a služeb pro telekomunikace
- TELELINK - Veletrh digitálních zařízení
- INTEREXPO - Mezinárodní výstava zařízení pro komunikaci prostřednictvím internetu

Ostatní

- ÓTICA - Mezinárodní výstava optických výrobků
- ESCOLAR - Mezinárodní veletrh školních potřeb
- HOBBYART - Mezinárodní výstava zařízení pro domácí dílny, zahrady a ateliéry
- EXPOLUX - Mezinárodní výstava osvětlovacích zařízení
- BRICOLAGE - Mezinárodní veletrh předmětů pro hobby, dílny a zahrady
- FITMA AQUATECH - Mezinárodní výstava technologie pro životní prostředí
- GEOBRASIL - Mezinárodní výstava a kongres geologie
- FISP - Mezinárodní výstava výrobků pro bezpečnost a ochranu majetku
- UNILAR - Mezinárodní výstava nábytku, bytových doplňků a zařízení do kuchyně
- SALÃO INTERNACIONAL DO AUTOMÓVEL - Mezinárodní autosalon

Přehled o veletrzích a výstavách konaných v BFR včetně odkazů přímo na webové stránky pořadajících veletržních správ či samotných veletrhů lze získat na stránkách Svazu brazilských vystavovatelů - www.ubrafe.com.br.

ČR se v Brazílii v posledních letech zpravidla účastní každoročně na jedné až dvou veletržních akcích. V roce 2010 proběhla účast formou stánku Czechtrade na veletrhu Mechanica www.mecanica.com.br/. V roce 2011 proběhla oficiální účast ČR na veletrhu obranné techniky LAAD www.laadexpo.com, na veletrhu zdravotnické techniky Hospitalar www.hospitalar.com a strojírenském veletrhu FEIMAFE www.feimafe.com.br. V termínu 8. - 10. listopadu 2011 se ČR svým stánkem zúčastní díky podpoře MZV veletrhu životního prostředí FIMAI www.fimai.com.br. Pro rok 2012 se opět počítá s oficiální účastí ČR na květnovém veletrhu Mecanica.

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

V zájmu rozvoje domácí ekonomiky vláda trvale usiluje o vytváření příznivého podnikatelského klimatu s cílem zainteresování zahraničních investorů; brazilské právo je v tomto směru vůči zahraničním subjektům relativně vstřícné.

Zahraněční kapitál je v Brazílii legislativně upravován podle zákona č. 4131 z r. 1962 (novelizovaného r. 1965) a dále zákonem č. 8383 z r. 1991. Zahraničním majetkem se rozumí hodnota uložená ve zboží, ochranné známce, patentu, strojním vybavení a technologii pro výrobu zboží nebo poskytování služeb, které vstoupily na území Brazílie bez počátečního poplatku ze zahraniční směny, stejně tak jako fondy určené k financování ekonomických aktivit spravované jako majetek náležející jednotlivcům nebo společnostem, které mají sídlo svého podnikání registrováno v zahraničí. Všechny dále uvedené druhy transakcí zahraničního kapitálu musí být registrovány Centrální bankou, pokud mají sloužit, v důsledku vytvořeného zisku, jako podklad pro žádost o povolení převodu zahraniční měny z Brazílie:

- zahraniční kapitál, který vstoupil do země jako přímý majetek nebo jako nepřímý kapitál (půjčka)
- reinvestice hospodářského výsledku včetně zisku společnosti, která má sídlo v Brazílii a je součástí nebo afilací zahraniční společnosti nebo jednotlivce
- převod uskutečněný do jiných zemí z důvodů repatriací nebo návratu majetku jako zisku, dividend, úroků, amortizace, honorářů, plateb za technickou pomoc nebo jakékoliv jiné druhy plateb související s převodem jmění ze země
- změny související s úpravou hodnoty akcií společnosti

Pokud zahraniční společnost, která má sídlo mimo území BFR, neprovede registraci převodu zahraniční měny, bude Centrální banka považovat převod za investici provedenou v domácí měně a nebude dále garantovat této společnosti zpětný převod peněz do zahraničí. Jakákoliv zahraniční investice musí být registrována Centrální bankou do třiceti dní. Stejně tak jakákoliv reinvestice zisku společnosti má měsíční lhůtu k registraci od okamžiku, kdy se objeví v účetních knihách společnosti. Registrace zahraničního majetku je prováděna v měně státu jeho původu. V registraci se uvádí jak hodnota zahraniční měny, tak současná hodnota v BRL.

Brazilský Kongres schválil v roce 1995 ústavní dodatky zamezující dělení na zahraniční a domácí kapitál. Článek 171 brazilské federální ústavy rozlišoval mezi brazilskými společnostmi kontrolovanými brazilskými subjekty a firmami ovládanými cizinci. Kromě toho měl domácí kapitál přednost před zahraničním kapitálem v případě zakázek pro veřejnou správu. Tato preference byla odstraněna 6. ústavním dodatkem z 15. srpna 1995, který zajišťuje rovné právní podmínky všem společnostem založeným podle brazilských zákonů, bez ohledu na původ jejich kapitálu. Privatizační zákon (článek 12 zákona č. 9491 z r. 1997) umožňuje cizincům získat celých 100 % privatizovaného majetku, není-li v konkrétních případech stanovena nižší procentní sazba. Další ústavní dodatky otevřely zahraničnímu kapitálu oblasti ropného a těžebního průmyslu, telekomunikací, energetiky a veřejné dopravy. Konkrétně jde o 9. dodatek z r. 1995, jenž umožnil státu najímat soukromé společnosti v oblasti těžby, průzkumu a zpracování ropy, ropných derivátů a zemního plynu, čímž byl ukončen 44 let trvající státní monopol. Některá omezení ovšem přetrvávají u vlastnictví pozemků a podniků v pohraničních oblastech.

Jakékoliv zařízení, které vstupuje na území BFR jako zahraniční kapitál, podléhá odhadu prováděnému institucí SECEX, a to v zájmu vyloučení nadhodnocení ceny vloženého zařízení a získání autorizace pro jeho vstup do země. Pro stanovení hodnoty odvodů ze zahraničních investic je vhodné seznámit se se seznamem států, se kterými má Brazílie uzavřenou dohodu o zamezení dvojího zdanění (ČR mezi tyto země patří).

Vysoká hodnota přímých zahraničních investic a aktivní zájem o fúze, případně skoupení kontrolního balíku akcií ze strany zahraničních investorů, svědčí o zájmu, kterému se brazilské hospodářství v zahraničí těší. Zahraniční investoři pronikají na brazilský trh prostřednictvím všech typů investičních praktik. V posledních letech zahraniční investoři přistoupili od dříve užívaného skupování minoritních

podílů v brazilských společnostech ke skupování podílů majoritních, často však kupují i přímo celé podniky.

V současnost láká zahraniční kapitál do BFR reálná úroková míra, která (i přes určitý pokles zejména v krizovém roce 2009) patří mezi nejvyšší na světě. Reálná úroková míra se odvíjí od tzv. základní úrokové míry ekonomiky (SELIC), která představuje v současnosti 12,00 % (květen 2011).

Pokud jde o státní podporu investic, nabízí federální vláda nabídky výhod podnikům, které mají zájem usadit se v méně rozvinuté severovýchodní oblasti země. Daňové výhody pak platí po dobu deseti let. Do stejných projektů mohou podniky investovat i prostředky, které by jinak odvedly státu jako daň z příjmu. Další výhodou je možnost reinvestice až 40 % vykázaného zisku bez daňového zatížení.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Přímé zahraniční investice za r. 2010 byly 48,5 mld. USD, což představuje nejvyšší hodnotu od zavedení evidence r. 1995. Největším investorem přitom byla ČLR, která se na zahraničních investicích podílela 1/3. V dlouhodobém horizontu se v BFR dosud uplatňoval zejména americký kapitál, dále Lucembursko, Nizozemí, USA, Japonsko a Francie. Významná část investic přichází i z tzv. daňových rájů, jako např. Kajmanské ostrovy, Bermudy a Bahamy. Největší část investic směřuje do finančních, maloobchodních a poradenských služeb, v oblasti průmyslu se jedná zejména o metalurgii, potravinářství a petrochemii, v primárním sektoru pak o těžbu kovových nerostů.

Ke vstupu na brazilský trh bývají využívány různé strategie. V mnoha sektorech, včetně potravinářského a elektrotechnického, zakoupily zahraniční firmy místní provozovatele s existujícími značkami, což umožňuje okamžitý přístup k distribučním sítím a podílu na trhu. Jiné společnosti založily společné podniky s místními partnery, kteří mohou investorům nabídnout zejména dobrou znalost trhu. Na druhé straně v odvětvích bez místních společností (zejména v automobilovém průmyslu) museli investoři začínat "na zelené louce".

V poslední době je patrná snaha jednotlivých států federace předhánět se v nabídce co nejvýhodnějších podmínek pro potenciální investory. Fiskální výhody ale obvykle nemohou zcela nahradit mnohdy chybějící kvalitní pracovní sílu, komunikační a distribuční síť, strategickou lokalizaci apod. Zároveň lze konstatovat, že opakovaná osobní jednání i v dnešní době globálních komunikačních technologií jsou při obchodování a investování v BFR nezbytnou podmínkou úspěchu.

9.3. České investice v teritoriu

Podle údajů Brazílské centrální banky představovaly české investice v posledních 5-ti letech až do roku 2008 položku v řádu USD 300 tisíc ročně. V roce 2009 však investice z ČR dosáhly již hodnoty USD 1,1 mil. V letech 2006 - 2008 se v Brazílii ve spolupráci s místní pobočkou multinacionální společnosti Siemens etablovala česká firma SEKO Brazil, vyrábějící přesnou metalurgii.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

- projekty spojené s pořadatelstvím MS v kopané 2014:
Brazílie se stane r. 2014 hostitelskou zemí MS v kopané. Šampionát se bude odehrávat v celkem 12-ti městech, odhady celkových investic se pohybují okolo 50 mld. BRL. Hlavními položky jsou rozšíření a modernizace letišť a rekonstrukce stadionů. Největší investice se budou týkat infrastrukturních projektů, počítá se ovšem i s dalšími oblastmi jako hotelový průmysl, zdravotnictví a bezpečnost, ale např. i telekomunikace (optické kabely) či systémy kompatibility kreditních karet. Financování proběhne jak ze státních, tak soukromých zdrojů. Realizace plánovaných projektů, které naváží na vládní program PAC, bude znamenat skokovou modernizaci infrastruktury země, jejíž realizace by byla za normálních okolností realizována v průběhu 30 - 40 let. Hlavní investice ve všech 12-ti vybraných městech budou směřovat do zlepšení dopravní situace. Projekty zahrnují příměstské vlaky, flexibilní autobusové dopravní systémy, moderní verze tramvajové dopravy (systémy Light Rail Vehicles - LRV), metro, vnější okruhy, letiště a přístavy. Téměř polovina veškerých investic Brazílie

případně na São Paulo. České firmy mají šanci podílet se na realizaci infrastrukturních projektů svou účastí v nadnárodních konsorciích.

- projekty spojené s LOH 2016 v Rio de Janeiro:
 Mezinárodní olympijský výbor zvolil pořadatelským městem LOH 2016 brazilské Rio de Janeiro. Celkové přímé investice v Rio de Janeiro mají dosáhnout 30 mld. BRL s tím, že nepřímé investice jsou odhadovány na násobek této částky. Podstatná část přímých investic směřuje do infrastruktury. V průběhu nadcházejících 18-ti let má být dále vytvořeno 2 miliony pracovních míst. Více než polovina projektů by se ovšem realizovala bez ohledu na LOH, ať již v rámci vládního programu urychlení růstu (PAC) či v souvislosti s mistrovstvím světa v kopané r. 2014, kde Rio de Janeiro je rovněž z 12-ti dalších brazilských pořadatelských měst. Odhaduje se, že díky LOH dojde k čistým investicím ve výši cca 8 mld. BRL. Projekty se kromě klíčové dopravy týkají zejména ochrany životního prostředí, bezpečnosti a výstavby hotelů. Stávající veřejný dopravní systém v Rio de Janeiro, které je vyhlášené svými každodenními zácpami, se sestává s dvou tras metra, příměstských vlakových tratí a autobusové dopravy. Jak v případě metra, tak příměstských vlakových tratí se počítá s dvojnásobením přepravní kapacity na 1 milion přepravených cestujících denně. Bude třeba vzájemně dopravně propojit čtyři hlavní olympijské zóny (Barra, Copacabana, Maracanã a Deodoro). Klíčová v tomto ohledu bude prodloužení trasy 1 městského metra z Copacabany do dosavadní luxusní čtvrti Barra da Tujica na východním kraji, kde bude umístěna olympijská vesnice. Rozsah plánovaných prací je enormní a skýtá příležitosti i pro české firmy, které mají šanci podílet se na realizaci infrastrukturních projektů svou účastí v nadnárodních konsorciích.
- automobilový průmysl:
 Brazilský automobilový průmysl zaznamenává již řadu let dynamický růst, ze kterého těží dodavatelé z celého světa. Třebaže obchod s automobilovými komponenty tvoří podstatnou část obchodní výměny mezi ČR a BFR, jedná se ve své většině o vnitrokoncernový obchod firmy Volkswagen. Ovšem podobně jako v případě automobilek působících v Evropě, i v Brazílii existuje stále velký prostor pro dodavatele součástí, náhradních dílů či doplňků. Jako nejvhodnější první krok pro eventuální zájemce o dodávky pro brazilský automobilový průmysl lze doporučit účast na některém specializovaném veletrhu, kterých je v Brazílii pořádána celá řada.
- zpracování komunálního a průmyslového odpadu:
 Tato problematika je již mnoho let v BFR široce diskutována, nicméně konkrétní celostátní program stále neexistuje. Jednotlivé projekty jsou na úrovni aglomerací či jednotlivých států, jejich realizace je však velice pomalá. Mimo vlastní třídačky odpadu, spalovny a úpravný jsou v požadavcích brazilské strany často uváděny i lokální čistírny vod (jak pitné tak odpadní). V současné době je v mnoha lokalitách zvažována možnost privatizace kanalizační sítě, což by ve svém důsledku znamenalo investice pro budování čistíček odpadních vod. Obecně lze předpokládat, že v příštím období bude silně poptávka po projektech v oblasti likvidace odpadů, sanace vodních toků a jejich ochrany před novým znečišťováním.
- subdodávky v rámci těžebních projektů (ropa, zemní plyn a minerály) (petrochemický průmysl):
 Vzhledem k brazilským nalezištům plynu v pásu při pobřeží lze očekávat poptávku po potrubí, armaturách, čerpací a měřicí technice a dalších zařízeních. Podpora výroby elektrické spalováním zemního plynu je součástí dlouhodobého plánu diverzifikace zdrojů, který byl přijat po energetické krizi v letech 2001 – 2002. Velice zajímavou komoditou se tak staly turbíny spalující zemní plyn.
- subdodávky v rámci energetických projektů (zařízení pro generaci a distribuci elektrické energie):
 Probíhající privatizace a restrukturalizace podniků energetického sektoru poskytují mimořádné možnosti pro investory. Privatizace distribučních společností Escelsa, Light a Cerj přilákala řadu nových investorů, ke kterým patří společnosti EDF (Francie), Chilectra (Chile), Endesa (Španělsko), EDP (Portugalsko), Houston Industries Power, AES Corporation a Southern Company (všechny USA). Privatizace společností vyrábějících elektrickou energii začala již v r. 1997. V souvislosti se snahou diverzifikovat energetické zdroje a zbavit se tak přílišné závislosti na energii z vodních zdrojů je přehodnocována řada energetických projektů, přičemž se kromě tzv. alternativních zdrojů (solární energie, biomasa, malé vodní elektrárny) počítá také s rozšířením využití kamenného uhlí. Lze proto očekávat i příležitosti v oblasti dodávek důlních technologií a zařízení pro tepelné elektrárny.
- letecký průmysl:
 Třetí největší výrobce letadel na světě EMBRAER patří mezi první tři brazilské dovozce i vývozce. Nebrání se spolupráci s výrobcí součástí a letecké techniky z celého světa, naopak takové formy kooperace vyhledává. Podmínkou pro získání statutu dodavatele je účast na projektu nového modelu letadla již od vývojového stadia a tím i participace na všech rizicích s projektem spojených.
- elektronika, elektrotechnika, elektroinstalace a telekomunikace
- tvářecí a obráběcí stroje

- stroje a zařízení pro potravinářství (klimatizace a vzduchotechnika, míchací zařízení pro zpracování sypkých i kapalných potravinářských surovin)
  - textilní stroje a příslušenství (šicí stroje, pletací stroje, barvicí stroje)
  - bezpečnostní a zabezpečovací technika
- subdodávky v rámci projektů infrastruktury (letiště, železnice, přístavy, silniční síť)

9.5. Rizika investování v teritoriu

Investování v BFR podléhá podobným rizikům, jaká se vyskytují i u jiných tzv. emerging markets. Jedná se zejména o riziko fluktuace měnového kurzu, nízkou likviditu a nepředvídatelnou platební morálku (zde však dochází k zřetelnému zlepšení), rozdíly v užívaných účetních principech apod. Co se týče makroekonomické a politické situace, provádí vláda zodpovědnou politiku, což Brazílii v zahraničí zajišťuje pozitivní vnímání, odráženém příznivým hodnocením předních světových ratingových společností.

V současnosti sílí v BFR tlak veřejnosti a nevládních organizací s cílem zvýšení kontroly dodržování (popř. zpřísnění) předpisů v oblasti životního prostředí. To se týká zejména projektů na výstavbu silnic, vodních cest, hydroelektráren a s nimi spojených přehrad, jejichž schvalování se často neúměrně protahuje a nezřídká naráží na zamítavé stanovisko environmentálních institucí. Zvýšená pozornost se věnuje také zájmům původního indiánského obyvatelstva (soudy vydaly již několik nařízení, podle kterých jsou státní orgány a investoři zavázáni své projekty s indiánskými komunitami žijícími na dotčeném území konzultovat).

Přetrvávajícím problémem zůstává kriminalita, která je zejména ve velkých metropolích přes klesající trend stále na relativně vysoké úrovni. Federální vláda, vlády jednotlivých států a zejména prefektury se snaží tuto nepříznivou situaci zvrátit mnoha prostředky, které se v poslední době částečně setkávají s úspěchem.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Co se týče celoročního výhledu vývoje HDP, centrální banka snížila koncem září svůj odhad na 3,5 % (když ještě počátkem září ministr financí předpokládal růst 4,0 - 4,5 %). V následujícím roce se pak očekává růst pouze 3,8 %; oproti rekordnímu roku 2010 (růst HDP 7,5 %) došlo tak ke snížení na polovinu. Stávající celosvětová ekonomická situace je z pohledu brazilských představitelů považována za horší, než tomu bylo během finanční krize v letech 2008 a 2009. Stejně jako v minulosti budou hlavními brazilskými zbraněmi jak čelit negativním vnějším vlivům rozsáhlý vnitřní trh a relativně nízká otevřenost směrem k zahraničí.

Klíčovým faktorem pro zdravý vývoj ekonomiky zůstávají investice, vláda má podporu investic za svojí hlavní prioritu. Na rozdíl od minulosti však vzhledem k nutnému omezení rozpočtových výdajů budou hlavní roli hrát investice soukromého sektoru. Limitem bude nadále nízká úroveň domácích úspor. Nebezpečím je pak prohloubení vnější nerovnováhy, kdy vzhledem k vyšším dovozům a přílivu zahraničních investic může dojít ke zhoršení bilance běžného účtu.

Hlavní ekonomické ukazatele 2010, odhad 2011 / 2012

	2010	2011	2012
HDP (%)	7,5	3,5	4,5
HDP (USD mld.)	2.087,9	2.437,7	2.707,2
HDP / ob (USD běžné ceny)	10.803	12.505	13.775
Zemědělství (%)	6,5	2,2	4,0
Průmysl (%)	10,1	2,3	4,2
Služby (%)	5,4	3,6	4,7
Spotřeba soukromý sektor (%)	7,0	5,0	5,5
Spotřeba veřejný sektor (%)	3,3	1,4	2,7
Investice (%)	21,9	7,2	8,5
Nezaměstnanost (%)	6,5	6,2	5,8
Vývoz zboží a služeb (%)	11,5	7,9	8,0
Vývoz zboží (USD mld.)	201,9	262,8	284,8
Dovoz zboží a služeb (%)	36,2	12,6	11,3
Dovoz zboží (USD mld.)	181,6	236,8	274,7
Zahraniční obchod (% HDP)	18,4	19,6	20,7
Základní úroková míra Selic	10,75	11,00	10,50
Inflace (%)	5,9	6,4	5,8
Přímé zahr. investice (USD mld.)	48,5	60,0	67,2
Deficit běžného účtu (USD mld.)	- 47,5	- 54,1	- 75,3
Deficit běžného účtu (% HDP)	- 2,29	- 2,12	- 2,69

Odhad: Banco Bradesco

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Brazílie vstoupila do nové politické éry, kdy má ve svém čele poprvé ženu. Dilma Rousseff, jež vyšla vítězně z druhého kola voleb, se ujala prezidentského postu 1. ledna 2011. Úspěch kandidátky Strany pracujících v prezidentských volbách byl dán skutečností, že si ji za svoji nástupkyni vybral úspěšný tehdejší prezident Lula da Silva, který svůj úřad opouštěl s více než 80-ti % podporou obyvatelstva. Hlavními rysy hospodářské politiky jsou silná přítomnost státu ve strategických odvětvích ekonomiky

(zejména bankovní sektor, energetika a těžba ropy; tato přítomnost však nevyklučuje účast soukromého sektoru) a nutnost daňové reformy.

Prezidentka prosazuje čtyři hlavní priority: redukce chudoby, zlepšení zdravotnické péče, udržení makroekonomické stability a nízké inflace. Jako prioritní úkol si stanovila snížení úrokových sazeb, které jsou v současnosti v Brazílii jedny z nejvyšších na světě (po odečtení inflace na úrovni 6 %). Dilma chce tuto úroveň snížit až na 2 % ke konci jejího (prvního) funkčního období v závěru roku 2014. Ve stejném období má za cíl snížit výši státního dluhu ze současných 42 % HDP na 30 %. Toto bude vyžadovat snížení výše federálních výdajů, kde v posledních letech nárůst výdajů na platy ve veřejné sféře a důchody výrazně převyšoval inflaci. Úroveň inflace mohla tak být ovlivňována pouze výší základní úrokové sazby (tzv. SELIC). Poté, co tato byla během krizového roku 2009 snížena z 13,75 % až na 8,75 %, byla její úroveň v říjnu 2011) 12,00 %.

Politika vlády prezidentky Dilmy navazuje na vlády předchozí (tři pilíře hospodářské politiky z minula zůstaly zachovány - závazný limit pro výši inflace, plovoucí kurz domácí měny a primární fiskální přebytek). Je však ve složitější situaci, kdy nelze očekávat pokračování příznivých vnějších podmínek. Jedním z problémů je vývoj zahraničního obchodu země. Během posledních let dochází k výraznému snižování brazilského obchodního přebytku, který se může v krátké budoucnosti stát deficitem. Úroveň stávajícího vývozu je sice podporována vysokými cenami komodit (ovšem vysoká závislost na vývozech komodit zejména do ČLR činí zemi zranitelnou), avšak dovozy rostou ještě rychleji díky vysoké domácí poptávce a silnému kurzu brazilské měny. Začínají se proto objevovat obavy ze vrůstajícího protekcionismu. (Z hlediska EU jsou tyto aktuální v souvislosti s probíhajícími jednáními o zóně volného obchodu, kdy v pozici Brazílie, která ještě nedávno tyto jednání podporovala, jsou nyní patrné ochranné tendence.)

Klíčovou metou bude snížení reálné úrokové sazby na 2 % p.a. Toto by odstranilo jednu z největších anomálií brazilské ekonomiky, kdy úrokové sazby jsou několikanásobně nad celosvětovou úrovní. Tendence posledního desetiletí v Brazílii jde již nicméně v tomto směru: reálná úroková míra klesla ze 16-ti % v r. 2002 na současných 6 %. Její další pokles až na úroveň 2 % by dále díky nižším platbám úroků umožnil naplnění dalšího z klíčových cílů nové vlády: snížení státního dluhu (konkrétně každé snížení o 1 % úrokové míry by přineslo roční úsporu při splátkách úroků státního dluhu o 9 mld. USD; v současnosti představují platby úroků státního dluhu cca 10 % rozpočtových výdajů federace). Z pohledu snižování základní úrokové míry je problematický paralelní cíl udržení inflace na přijatelné úrovni. Co se týče dalšího klíčového cíle, daňové reformy, bude zásadním úkolem zjednodušení a unifikace celého systému. Toto se týká hlavně daně z oběhu průmyslového zboží a služeb (ICMS - nejbližší brazilská alternativa pro VAT), která je rozdílná v každém státě federace.

Ekonomický tým vlády tvoří ministr financí Guido Mantega, prezident Centrální banky Alexandre Tombini a ministr průmyslu Fernando Pimentel. Z klíčových ekonomických představitelů byl Guido Mantega ministrem financí již v dosluhující Lulově vládě, během svého dosavadního působení v úřadu ministra podporoval vyšší podíl středních vrstev na ekonomické aktivitě. Během krizového roku 2009 přispěl svými opatřeními k zabránění poklesu spotřeby a růstu nezaměstnanosti. Svou prioritou pro rok 2011 označil snížení vládních výdajů. Pod jeho vedením bude hospodářská politika pokračovat ve svém charakteru zmírňování cyklických výkyvů, tj. státní výdaje porostou během poklesu ekonomiky a naopak. Výdaje státu budou sníženy v jak oblasti běžného provozu, tak zdrojů určených pro Národní banku pro hospodářský a sociální rozvoj. (Byl to Mantega, kdo v souvislosti s aktivitami vlád s cílem podhodnocování kurzů svých měn jako první použil termín měnová válka.)

Šéf centrální banky Alexandre Tombini je, stejně jako ministr financí Mantega, zastáncem zásahů státu do ekonomiky na úkor volného trhu. Působil v brazilské misi u MMF, poté jako člen bankovní rady byl zodpovědný za tvorbu ekonomických scénářů a inflačních výhledů. Skutečnost, že jeho dosavadní kariéra nebyla provázána s finančním trhem, je dle analytiků předpokladem, že pod jeho vedením si centrální banka udrží svou dosavadní nezávislou pozici. Jeho hlavní prioritou je ovšem udržení inflace v rámci stanoveného limitu. Dle jeho názoru je údajný rozpor mezi inflací a růstem ekonomiky v Brazílii překonán; nízká a kontrolovaná inflace je podmínkou růstu.

Ministr průmyslu Fernando Pimentel je dlouholetým spolupracovníkem Dilmy od dob společného militantního odporu proti vojenské diktatuře v 60-tých letech (kdy oba strávili několik let ve vazbě). Jeho poslední funkcí bylo místo prefekta v Belo Horizonte, ve které se zviditelnil zejména úspěšným urbanizačním projektem Vila Viva, který se stal největším projektem svého druhu v Brazílii a získal mu mezinárodní věhlas. Jeho hlavním úkolem je formulování politiky sektoru za situace, kdy domácí výrobci čelí zvýšené zahraniční konkurenci, způsobené zejména růstem kurzu domácí měny. Počátkem srpna

2011 vláda vyhlásila soubor opatření (Plano Brasil Maior) na podporu domácího průmyslu. Skládá se ze tří oblastí: přímá podpora ohroženým sektorům, tarifní a antidumpingová opatření a zvýhodněné úvěry. Plán je reakcí vlády na tlak podnikatelské sféry pro vyšší angažovanost při ochraně domácích výrobců, nástroje vládních opatření jsou však nedostatečné a nekonzistentní až protichůdné. Došlo nicméně k nové situaci, která znamená obrat od prosazování volného obchodu k protekcionismu a faktické uzavírání se před vnější konkurencí (reakce brazilské vlády na počátek krize v r. 2008 byla přesně opačná).

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Principy brazilské zahraniční politiky se nemění: multilateralismus, nezasahování do vnitřních záležitostí, reforma OSN tak aby, odrážela současné ekonomické rozložení sil ve světě. Z hlediska teritoriálních priorit se jedná o rozvíjení vztahů na ose Jih-Jih, posilování regionální integrace (zejména Mercosul a UNASUL), vybudování nových vztahů s USA a Čínou. Ostatní regiony jsou postaveny na roveň. Na rozdíl od období administrativy prezidenta Luly je pro Brazílii nyní základní prioritou vnitřní politika, zahraniční politika je tak až na nižším žebříčku zájmu.

Sdružení BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jižní Afrika) a IBAS (Indie, Brazílie, Jižní Afrika) budou patřit kromě G-20 k hlavním uskupením, pomocí kterých se bude Brazílie snažit posilovat svoji pozici globálního hráče. Snahou Brazílie bude dát náplň činnosti těmto dvou uskupením, aby výše uvedené sdružení nebyla ožívána pouze v době summitů, ale aby v mezidobí probíhala intenzivní práce a sbližování pozic na různé zahraničně-politické problémy. I když uskupení BRICS je i z brazilského pohledu považováno za významnější z hlediska globální politiky, tak zkušenost z činnosti uskupení IBAS naplňují Brazílii větším optimismem. Rozšíření BRICS o Jižní Afriku bylo podle brazilských zdrojů rozhodnuto konsensem. Vzhledem k pozitivní zkušenosti Brazílie ze spolupráce s JAR v rámci uskupení IBAS, její členství v RB OSN a rozšíření teritoriálního záběru BRIC byly hlavní důvody, proč Brazílie podporovala žádost JAR.

Čína je považována za důležitého partnera (první delší zahraničně politická cesta nové brazilské prezidentky směřovala v dubnu 2011 do Číny), se kterým Brazílie nejen spolupracuje, ale i soutěží. Je to nově i nejdůležitější ekonomický partner, ale s jejím rostoucím významem rostou zároveň problémy a výzvy. Čína je nejdůležitějším obchodním partnerem Brazílie, obchodní obrat dosáhl v roce 2010 objemu 56 mld. USD, (v roce 2000 pouze 2 mld. USD) při převaze brazilského exportu. Problémem je dlouhodobá nerovnováha ve struktuře obchodu (čínský export je z 90 % tvořen výrobky s přidanou hodnotou a z druhé strany do Číny míří 80 % surovin v rámci brazilského vývozu. Problémem jsou rovněž čínské investice v Brazílii, kdy v roce 2010 byla Čína již největším zahraničním investorem v Brazílii (12 mld. USD), ale investice jsou koncentrovány pouze do dvou oblastí: zemědělství (nákup půdy) a těžba surovin.

Ve vztahu k USA Brazílie rovněž přistoupila k pragmatičtější politice. Prezident Obama Brazílii navštívil v březnu 2011, během návštěvy bylo podepsáno 10 mezivládních smluv a memorand o porozumění (liberalizace letecké dopravy mezi USA a Brazílií, ustavení Smíšeného výboru pro spolupráci v oblasti ekonomiky, spolupráce při přípravě MS ve fotbale a při LOH 2016, spolupráce ve třetích zemích v oblasti rozvojové pomoci aj.). Jednou z nejdůležitějších oblastí vzájemného zájmu je energetika. USA hledají možnost nových dodavatelů ropy, Brazílie hledá technologie a finance pro těžbu ropy z oblasti nových nalezišť (pré-sal), přičemž USA jak financemi, tak technologiemi disponují.

Vůči Africe se Brazílie snaží vystupovat jako alternativa ČLR a EU. Její rozsáhlé styky jak se subsaharskou, tak s arabskou Afrikou se odrážejí ve stále se zvyšujícím obchodním obratu. Jedním z brazilských cílů je ovšem získat podporu afrických států pro změnu současného mocenského uspořádání ve světě včetně reformy RB OSN.

Ve vztahu k EU se Brazílie soustředí na oblast obchodně-ekonomickou (aktuálně probíhající jednání o zóně volného obchodu - viz oddíl 7.1). Pátý summit EU-Brazílie proběhl ve dnech 3.-4. října 2011 v Bruselu, byl přijat nový Společný akční plán na nadcházející období. Zaměřuje se na podporu komplexní bezpečnosti, udržitelný růst, regionální spolupráci, vědu, technologii a inovace i rozvoj vzájemných kontaktů mezi příslušníky jednotlivých států.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Na základě mezivládní Dohody o hospodářské spolupráci (v platnosti od října 2009) proběhlo v Praze v květnu 2010 1. zasedání Smíšené komise, které mj. identifikovalo jako klíčové obory budoucí spolupráce, na které se prioritně soustředí:

- energetika
- agroprůmysl a lesnictví
- automobilový a letecký průmysl, výroba základních prostředků
- informační technologie
- technologie ochrany životního prostředí
- infrastruktura, dopravní systémy

Nové možnosti se otevírají také v sektoru obranného průmyslu poté, co byla v září 2010 v Praze podepsána Smlouva o spolupráci v oblasti obrany. Příležitosti jsou rovněž v souvislosti s investicemi do infrastrukturních projektů spojených s pořádáním mistrovství světa v kopané r. 2014 (celkem 12 pořadatelských měst v rámci celé země) a LOH 2016 v Rio de Janeiro. České subjekty mají reálnou šanci participovat na těchto projektech coby subdodavatelé v rámci širších konsorcií. Investiční příležitosti jsou ovšem ve všech oblastech hospodářské spolupráce a často jsou předpokladem úspěšného působení zahraniční firmy v Brazílii (viz pobočka české firmy Centroprojekt do Brasil).

Vzhledem k výše uvedenému lze pro budoucnost předpokládat pokračování trendu minulých let, kdy vývoz ČR dosahoval významných přírůstků.

BFR patří mezi země, které jsou značně závislé na přílivu zahraničního kapitálu do mnoha odvětví národního hospodářství. Zahraniční kapitál také hraje hlavní roli ve stále probíhající privatizaci. Českým podnikům se za této situace naskýtá možnost podílet se na investičních akcích, ovšem reálně jako subdodavatelé velkých, kapitálově silných a v teritoriu dokonale etablovaných firem.

Existující možnosti ekonomické spolupráce byly popsány v předchozích kapitolách a jsou trvalého charakteru. Lze zdůraznit výrobu a užití biopaliv. BFR je díky úspěchu svého etanolového programu všeobecně považována za významnou mocnost v tomto oboru a disponuje mnoha desítkami let zkušeností, které chce uplatnit mj. i ve spolupráci se zahraničními partnery na trzích třetích zemí.